

AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
IM. BRONISŁAWA CZECHA
WYDZIAŁ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
INSTYTUT TURYSTYKI I REKREACJI

ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO SRI LANKI

Barbara Ścisłowicz

nr albumu: 32714

grupa: ORT1 – st. dzienne

Kraków 2009

Spis treści

I	Wstęp	3
II	Sri Lanka – podstawowe informacje	5
II.1.	Środowisko przyrodnicze	5
II.2.	Warunki społeczno - ekonomiczne	10
II.3.	Regiony turystyczne	14
III	Rynek recepcji turystycznej	17
III.1.	Rynek Sri Lanki jako część regionu Azji i Pacyfiku w międzynarodowym ruchu turystycznym	17
III.2.	Analiza rynku recepcji turystycznej Sri Lanki	19
III.3.	Prognoza przyjazdów turystów zagranicznych do Sri Lanki w 2008 roku	34
IV	Rynek emisji turystycznej Sri Lanki	37
V	Znaczenie rynku turystycznego Sri Lanki dla Polski	41
VI	Zakończenie	45
	Literatura	47
	Spis rycin	48
	Spis tabel	49

I Wstęp

Dokonujący się postęp technologiczny, jak też wzrost ilości czasu wolnego oraz wzrostem świadomości społeczeństwa dotyczącej potrzeby wypoczynku spowodował gwałtowny wzrost wyjazdów turystycznych. To, co dla jednych było formą wypoczynku, dla innych stało się źródłem pracy i utrzymania. Te wzajemne relacje spowodowały wyodrębnienie się działu gospodarki związanego z turystyką, nierozzerwalnie powiązanego z pojęciem rynku turystycznego. Rynek pojmowany jest zwykle jako proces, w ramach którego nabywcy i sprzedawcy określają, co mają zamiar kupować i sprzedawać, i na jakich warunkach. Jest to także zbiór aktualnych i potencjalnych nabywców produktu, w tym wypadku produktu turystycznego. Bliższe poznanie specyfiki danego rynku ma kluczowe znaczenie w przygotowywaniu ofert turystycznych, umożliwiając ich lepsze dostosowanie zarówno do lokalnych warunków, jak i do potrzeb klientów.

Celem niniejszej pracy jest analiza rynku turystycznego Sri Lanki. Kraj ten ma wszelkie zadatki, by stać się swoistą mekką turystów. Piękne, piaszczyste plaże, ciepły ocean, słoneczna pogoda właściwie przez cały rok... Do tego mozaika walorów architektonicznych sięgających czasów starożytnych, z epoki europejskiego kolonializmu i współczesnej nowoczesności, lankijska medycyna i Ayurveda umożliwiające odnowę biologiczną. Dodatkowo, a może i przede wszystkim niepowtarzalny urok wynikający z przenikania się kultur mieszkańców tego kraju. Wszystkie te czynniki wraz z dążeniem turystów do poznawania czegoś nowego, egzotycznego sprawiają, że Sri Lanka może stać się obiektem zainteresowania dla polskich touroperatorów.

Należy zaznaczyć, że mówiąc o Sri Lanka jako państwie położonym w Azji Południowej, w większości przypadków kraj ten utożsamia się z wyspą Cejlon. Wyspa ta stanowi około 99,5% terytorium Sri Lanki i w recepcji ruchu turystycznego odgrywa dominującą rolę. Dlatego też w niniejszej pracy, nazwy: „Sri Lanka” oraz „Cejlon”, będą traktowane wymiennie.

W rozdziale drugim przedstawiono podstawowe informacje dotyczące Sri Lanki: warunki środowiska przyrodniczego, jak i społeczno – gospodarczego. Zwrócono uwagę także na regiony turystyczne tego kraju oraz istniejącą bazę hotelową. W kolejnym rozdziale poddano analizie rynek recepcji turystycznej. Spróbowano określić m.in. profile turystów, odwiedzane regiony, dochody z turystyki przyjazdowej, a także dokonano prognozy liczby przyjazdów w 2008 roku. Kolejny rozdział - Rynek emisji turystycznej -

traktuje o podróżach podejmowanych przez samych Lankijczyków. Rozdział czwarty stanowi ocenę znaczenia rynku turystycznego Sri Lanki dla Polski.

Do przeprowadzenia analiz wykorzystano głównie dane statystyczne gromadzone przez organizacje państwowe Sri Lanki. Podstawowym źródłem stał się raport z 2007 roku lankijskiej administracji odpowiedzialnej za rozwój turystyki (Sri Lanka Tourism Development Authority) pobrany z serwera <http://www.srilankatourism.org/>. Drugim istotnym dokumentem był Statistical Abstract z roku 2008, przygotowany i udostępniany przez Departament Spisów i Statystyk Sri Lanki (Department of Census and Statistics) – centralny urząd statystyczny odpowiedzialny za gromadzenie, opracowywanie, analizowanie i rozpowszechnianie danych na potrzeby planowania, opracowań politycznych, czy monitorowania rozwoju podejmowanych działań.

II Sri Lanka – podstawowe informacje

II.1. Środowisko przyrodnicze

Sri Lanka to jedno z najmniejszych państw regionu Azji Południowej, a równocześnie jedno z niewielu o ustroju demokratyczno - socjalistycznym. Na terytorium państwa o łącznej powierzchni 67 095 km², składa się terytorium lądowe o powierzchni 65 525 km² i wody śródlądowe (1 570 km²) (Maciejowski 2003). Państwo Sri Lanka stanowi głównie wyspa Cejlon, położona w odległości około 80 km na południowy wschód od wybrzeży Indii oraz 113 wysp na Oceanie Indyjskim (m.in. Manna, Kasty, Delft) (Ryc. II.1.1). Wyspa Cejlon rozciąga się pomiędzy 5°55'N (Przyl. Donora) a 9°50'N (Przyl. Palmyra) oraz 79°31'E (wybrzeże oceanu niedaleko Talaivillu) a 81°53'E (Przyl. Sangamankanda). Stolicą konstytucyjną Sri Lanki jest Sri Jayawardenpura (Kotte), natomiast rząd ma swoją siedzibę w Kolombo (Rotter 2004). Walutą Sri Lanki jest rupia lankijska podzielona na 100 centów.

Ryc. II.1.1. Położenie Sri Lanki na kuli ziemskiej oraz główne miasta
źródło: http://en.wikipedia.org/wiki/Sri_Lanka

Pod względem tektonicznym Cejlon stanowi najbardziej na południe wysunięty fragment prekambryjskiej platformy Dekanu (Maciejowski 2004). Wyróżnić tu można dwie jednostki strukturalne: wyniesienie cejlońskie – obejmujące środkową i południową część wyspy, zbudowane głównie z krystalicznych skał proterozoiku powstałych ok. 1-3 mld lat temu (cztery kompleksy skalne: Highland, Wanni, Vijayan, Kadugannawa); oraz obniżenie północne – zajmujące północną i północno-zachodnią część Cejlonu,

wypełnione skałami kenozoiku (głównie wapienie miocenu oraz osady aluwialne, lagunowe i piaski wydymowe czwartorzędu) (Ryc. II.1.2).

Ryc. II.1.2. Zarys tektoniki Sri Lanki
źródło: Maciejowski 2004

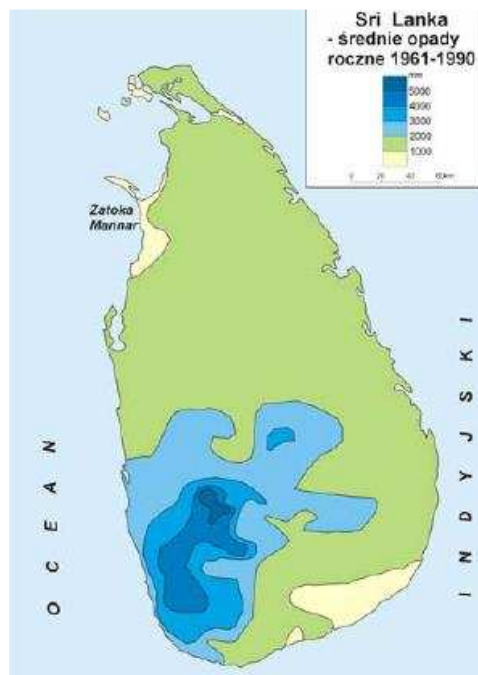
Przeważającą część wyspy zajmują płaskie i faliste niziny położone na północy kraju i wzdłuż wybrzeżu Oceanu Indyjskiego (Maciejowski 2004, Groch 2003) (Ryc II.1.3). Monotonię krajobrazu urozmaicają ostańce denudacyjne m.in. masywy: Sigirija, Ritigala. W centrum wyspy wznoszą się wyniesione tektonicznie wyżyny i masywy górskie (m.in. Ambawela, Horton, Huston, Kandy), tworzące region zwany Płaskowyżem Centralnym (Maciejowski 2004). Tutaj też znajdującą się najwyższe szczyty Sri Lanki: Pidurutalagala (2524 m npm), Kirigalpotta (2396 m npm) oraz Tatapolakanda (2357 m npm). Wybrzeża Cejlonu stanowią zwykle piaszczyste plaże, miejscami oddzielone od otwartego oceanu barierą raf koralowych.

Ryc. II.1.3. Topografia Sri Lanki

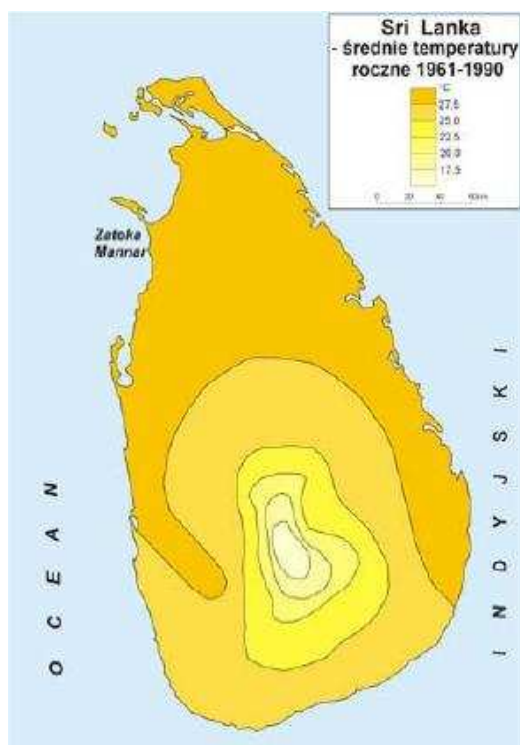
źródło: http://en.wikipedia.org/wiki/Sri_Lanka

Klimat Cejlonu charakteryzuje dwudzielnosc związana z ukształtowaniem terenu centralnej części wyspy. Płaskowyż Centralny, stanowiąc barierę dla przemieszczających się wilgotnych mas powietrza, w istotny sposób modyfikuje cyrkulację monsunową. Na Cejlonie występują cztery pory roku związane przede wszystkim z okresami występowania opadów. Są to: monsun północno-wschodni (grudzień – luty) – opady na wschodzie i w centrum; I intermonsun (marzec – kwiecień) – opady na południowym zachodzie; monsun południowo-zachodni (maj – wrzesień) – bardzo wysokie opady na południowym zachodzie, nieco mniejsze w centrum i wzdłuż wybrzeża zachodniego; oraz II intermonsun (październik – listopad) – słabnące opady na południowym zachodzie, stopniowo wzrastające na wschodzie wyspy (Maciejowski 2004). Zdecydowanie najwilgotniejszym obszarem jest południowo-zachodnia część Cejonu (średnio 2000-5000 mm/rok), natomiast najsuchszym regionem kraju są wybrzeża południowo-wschodnie (Ambalantota 930 mm) i północne (Manna 1009 mm) (Ryc. II.1.4).

Ryc. II.1.4. Średnie roczne opady
źródło: Maciejowski 2004

Średnia temperatura powietrza poszczególnych miesięcy na wybrzeżu i nizinach wynosi 22°C - 35°C (Ryc. II.1.5). Natomiast w obszarach górskich Płaskowyżu Centralnego jest zdecydowanie chłodniej - 10°C-23°C (Maciejowski 2004).

Ryc. II.1.5. Średnie roczne temperatury powietrza
źródło: Maciejowski 2004

Wschodnie wybrzeża Cejlonu narażone są na silne cyklony tropikalne znad Zatoki Bengalskiej.

Płaskowyż Centralny daje początek licznym rzekom tworzącym promienistą sieć hydrograficzną. Najdłuższymi rzekami są: Mahaweli Ganga (335 km), Malwatu Oya (164 km), Kala Oya (148 km), Kelani Ganga (145 km). Istotną rolę w krajobrazie Cejlonu pełnią zbiorniki retencyjne, umożliwiające uprawianie ziemi przez cały rok. Na Płaskowyżu Centralnym licznie występują wodospady i kaskady wodne, założone w znacznej mierze na progach tektonicznych. Najwyższe to: Bambarakanda (263 m), Diyalum (220 m) i Kurundu Oya (206 m) (Maciejowski 2004, Rotter 2004).

Naturalną szatę roślinną stanowiły różnorodne lasy strefy okołorównikowej. Współcześnie pokrywają one tylko 31,2% wyspy (ok. 2 mln ha), pozostała część została zastąpiona gruntami ornymi (Rotter 2004). Najcenniejsze zbiorowiska leśne Sri Lanki w postaci wilgotnych lasów równikowych znajdują się w południowo-wschodniej części wyspy Cejlon. Las równikowy tworzą tu przede wszystkim gatunki dwuskrzydli (*Dipterocarpus zeylanicus*, *Dipterocarpus hispidus*) i damarzyka (*Chorea sp.*) (Maciejowski 2004). Najlepiej zachowane fragmenty objęto ochroną rezerwatową tworząc rezerwat leśny Sinharaja, będącym od 1978 rezerwatem biosfery, a w 1988 roku wpisano go na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Pod względem zajmowanej powierzchni dominują jednak wilgotne i suche lasy monsunowe z hebanowcem właściwym (*Diospyros ebenum*), występujące głównie w obszarach nizinnych na północy i wschodzie wyspy. Ujściowe odcinki rzek oraz płaskie, zabagnione wybrzeża są siedliskiem dla lasów namorzynowych, z awicenią (*Avicenia sp.*) i korzeniarką czerwoną (*Rhizophora mangle*).

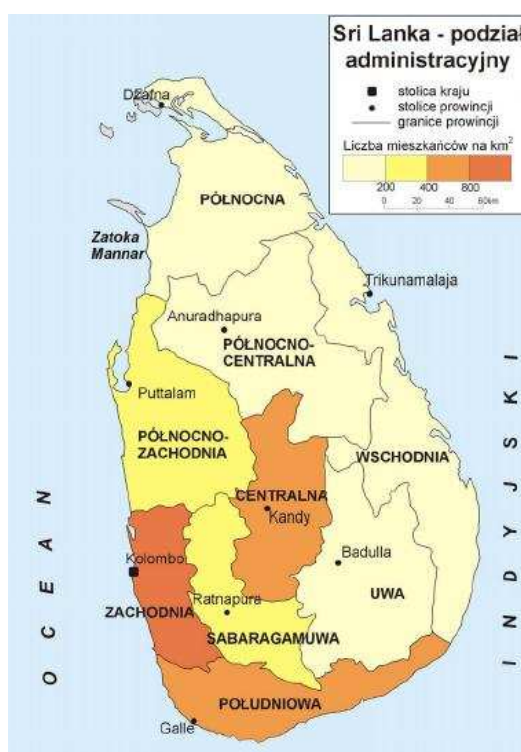
Faunę Sri Lanki tworzą gatunki z krainy orientalnej. Największym ssakiem jest słoń indyjski, gatunek udomowiony przez człowieka (Rotter 2004). Ponadto z bardziej interesujących gatunków występują tu: jeleń aksis (*Axis axis*), jeleń sambar (*Cervus unicolor*), wiewiórka palmowa (*Funambulus palmarum*). Licznie występują także gatunki małych czczonych przez wyznawców buddyzmu: smukłuch (langur hulman - *Presbytis entellus*) oraz endemiczny makak manga (*Macaca sinica*). Spotyka się tu również wiele gatunków ptaków i gadów (m.in. waran wodny - *Yaranus salvator*).

Ochrona przyrody w Sri Lance jest bardzo dobrze rozwinięta. Obszary chronione zajmują 869 650 ha, co stanowi niemal 13% powierzchni kraju (Maciejowski 2004). Występuje tu 12 parków narodowych, 26 rezerwatów leśnych, 6 rezerwatów przyrody, 1 obszar dzikiej przyrody oraz 53 sanktuaria przyrody. Najbardziej znane są: Park Narodowy Yala na południowym wschodzie – obejmujący płaską, nadmorską równinę

z malowniczymi lagunami, wydhami (do 30 m wysokości) i bagnami; Park Narodowy Wilpattu na północnym zachodzie Cejlonu, chroniącym równinę pomiędzy rzekami Malwatu Oya i Kala Oya, oraz Park Narodowy Horton Plains, zlokalizowany w południowej części Płaskowyżu Centralnego, z urokliwym zakątkiem World's End.

II.2. Warunki społeczno - ekonomiczne

Pod względem administracyjnym Sri Lanka podzielona jest na 25 dystryktów zebranych w 9 prowincji (Ryc. II.2.1).

Ryc. II.2.1. Podział administracyjny i gęstość zaludnienia
źródło: Maciejowski 2004

Ludność Sri Lanki w 2007 r. wynosiła 20,01 mln mieszkańców (Statistical Abstract 2008), z wskaźnikiem przyrostu naturalnego około 1,3% (Sri Lanka Tourism Official Web Site 2009). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 319 osób/km² (2007)(Statistical Abstract 2008), przy czym ludność jest rozmieszczona nierównomiernie (Ryc. II.2.1). Największą koncentracją mieszkańców cechuje się południowo-zachodnia część wyspy (>500 osób/km²), z kolei najmniejszą centralna i północno-wschodnia (<100 osób/km²). W miastach żyje jedynie 25,1% społeczeństwa. Najważniejsze ośrodki miejskie skupiają

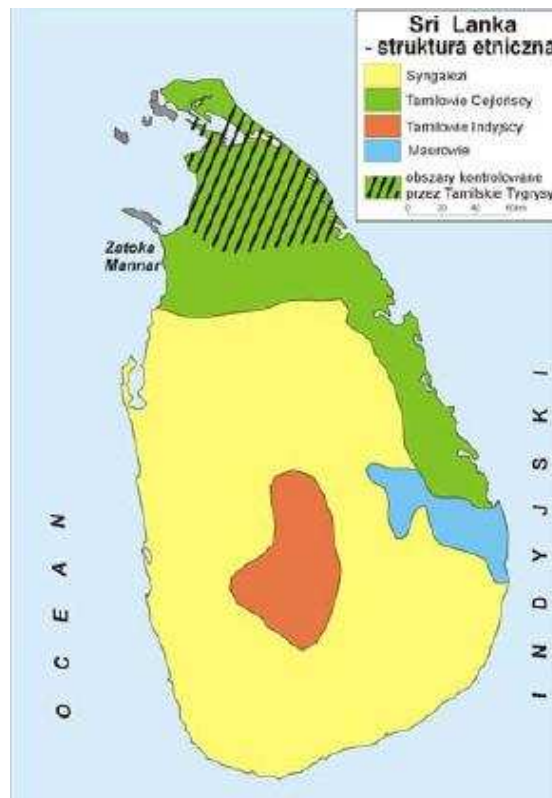
się głównie na zachodnim wybrzeżu Cejlonu. Są to: Kolombo, Dehiwala-Mount Lawinia, Moratuwa (Tab. II.2.1).

Tab. II.2.1. Największe miasta Sri Lanki

Rank	City	Province	Population
1	Colombo	Western Province	682 046
2	Dehiwala-Mount Lavinia	Western Province	232 220
3	Moratuwa	Western Province	202 021
4	Negambo	Western Province	142 451
5	Trincomalee	Eastern Province	131 954
6	Kotte	Western Province	125 914
7	Kandy	Central Province	119 186
8	Kalmunai	Eastern Province	103 879
9	Vavuniya	Northern Province	101 143
10	Jaffna	Northern Province	98 193

Źródło: http://en.wikipedia.org/wiki/Sri_Lanka

Ludność Sri Lanki nie jest jednolita etnicznie (Ryc. II.2.2). Najliczniejszą grupę stanowią Syngalezi (74,8%) zamieszkujący zachodnią, centralną i południową część Cejlonu. Posługują się językiem sinhala i głównie są wyznawcami buddyzmu (Maciejowski 2005). Drugą grupę etniczną stanowią Tamilowie (16,7%), którzy posługują się językiem tamilskim i są wyznawcami hinduizmu. Na grupę tę składają się dwie odrębne podgrupy: Tamilów Cejlońskich (Tamilowie z Dżafny – 11,6%), zamieszkujący głównie na północy i wschodzie wyspy, oraz Tamilów Indyjskich (Tamilowie z Kandy – 5,1%), żyjących w obrębie Płaskowyżu Centralnego. Ponadto wyspę zamieszkują muzułmańscy Maurowie (6,9%) i Malajowie (0,3%), Burghers (0,2%) – potomkowie białych kolonizatorów: Portugalczyków, Holendrów i Anglików, a także rdzenni mieszkańcy wyspy – negroidalni Weddowie – którzy w liczbie około tysiąca żyją w dżungli na wschodzie Cejlonu.

Ryc. II.2.2. Struktura etniczna Sri Lanki
źródło: Maciejowski 2005

Struktura wyznaniowa Sri Lanki nawiązuje do struktury etnicznej. Zdecydowanie największą grupę stanowią wyznawcy buddyzmu (69,1%), później hinduizmu (16,1%). Muzułmanie stanowią ok. 8,6%, natomiast chrześcijanie 6,2% (Maciejowski 2005).

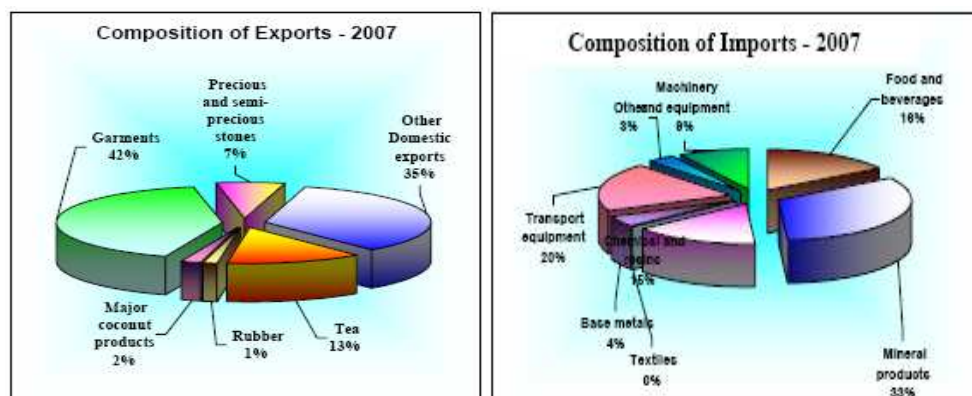
Różnice na tle etnicznym i religijnym pomiędzy Syngalezami a Tamilami oraz dążenie Tamilów Cejlońskich do uzyskania autonomii doprowadziły do wybuchu wojny domowej w 1981 (Maciejowski 2004), w której walczą przeciwko sobie oddziały armii lankijskiej oraz oddziały separatystycznego ugrupowania Tamilskie Tygrysy.

Sri Lanka należy do państw słabo rozwiniętych gospodarczo. Produkt narodowy brutto na jednego mieszkańca wynosił prawie 850\$ w 2000 roku (Maciejowski 2004). Podstawą gospodarki jest rolnictwo, które zatrudnia 42% aktywnych zawodowo (Rotter 2004). Użytki rolne pokrywają 26,7% kraju (1752 tys. ha, 1995), z czego najczęściej zajmują uprawy ryżu (41,8%), palmy kokosowej (25,2%), herbaty (11,0%) i kaczukowca (9,2%) (Maciejowski 2004).

Przemysł jest bardzo słabo rozwinięty. Największe znaczenie ma eksploatacja wysokiej jakości złóż grafitu i kamieni szlachetnych (rubinów, topazów, szafirów) (Rotter 2004). Zakłady przetwórcze skupione są głównie w dużych miastach (Kolombo, Gampaha, Sri Jajawardenpura, Galle). Do najważniejszych i najlepiej rozwiniętych gałęzi należą:

przemysł chemiczny, materiałów budowlanych i spożywczy (przetwórnictwo herbaty, kopry, cukrownie, olejarnie). Produkcja energii elektrycznej pochodzi w ok. 95% z hydroelektrowni. Ważne miejsce w dochodach zajmuje turystyka, która, pomimo napiętej sytuacji wewnętrznej, notuje coraz większy rozwój (Maciejowski 2004).

Główne produkty eksportowe Sri Lanki stanowią: odzież (42%) herbata (13%), kamienie szlachetne (7%), kopra (2%) oraz kauczuk (1%) (Ryc. II.2.3). Głównymi odbiorcami są Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Japonia, Niemcy. W strukturze importu dominują: produkty mineralne (33% - przede wszystkim ropa naftowa), środki transportu (20%) oraz żywność (16%) (Ryc. II.2.3). Głównymi partnerami są Indie, Japonia, Hongkong, Korea Południowa oraz Arabia Saudyjska (Rotter 2004).

Ryc. II.2.3. Struktura eksportu (lewa strona) oraz importu (prawa)
źródło: Statistical Abstract 2008

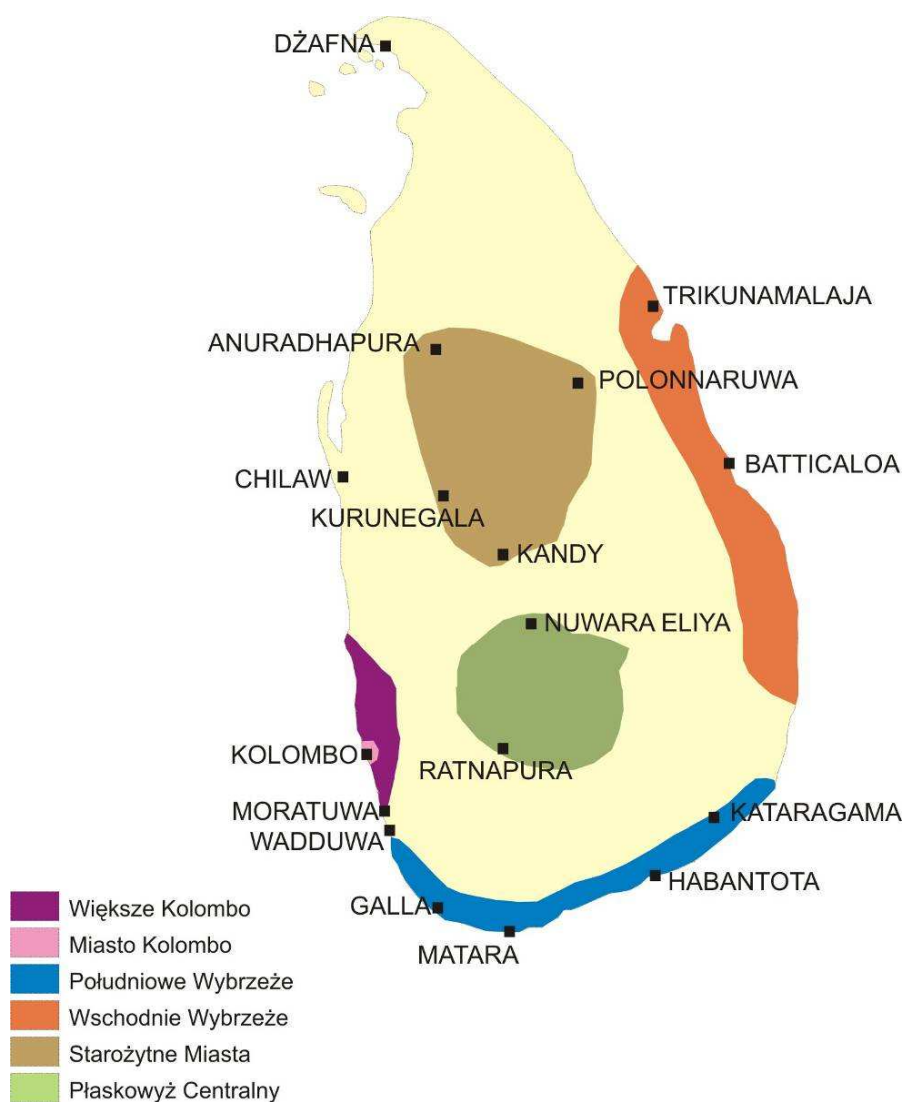
Baza noclegowa Sri Lanki zwyczajowo dzielona jest na 3 kategorie: zarejestrowane obiekty hotelowe (*Graded Establishment*), zarejestrowane obiekty uzupełniające (pensjonaty, gospody, hostele – *Supplementary Establishment*) oraz inne, niezarejestrowane obiekty (w tym domy prywatne) (Annual Statistic Report 2007). W roku 2007 liczba dostępnych miejsc noclegowych, oferowanych przez 245 hoteli wynosiła 14 604, natomiast 513 obiektów uzupełniających dysponowało 8 299 łózkami. Dane dotyczące trzeciej kategorii obiektów noclegowych nie są znane.

Sieć transportową kraju 11 903 km stanowi utwardzonych dróg oraz 9 linii kolejowych o łącznej długości 1 449 km (Statistical Abstract 2008). Najważniejsze porty morskie to: Kolombo, Trikunamalaja i Galla. Międzynarodowe lotniska istnieją w Katunayake oraz Dżafnie, z tym, że to drugie, ze względu na ataki tamilskich partyzantów, nie należy do bezpiecznych.

II.3. Regiony turystyczne

W literaturze turystycznej brak jest wydzielen regionów turystycznych dla Sri Lanki. Wyspa Cejlon traktowana jest całościowo. Ze względu jednak na zróżnicowanie walorów turystycznych w poszczególnych częściach wyspy, podjęto próbę charakterystyki poszczególnych regionów przyjętych przez lankijską administrację turystyczną.

Na wyspie Cejlon można wydzielić sześć regionów koncentracji ruchu turystycznego: Miasto Kolombo, obszar metropolitalny Kolombo tzw. Większe Kolombo, Wybrzeże Południowe, Wybrzeże Wschodnie, Starożytne Miasta oraz Płaskowyż Centralny (Ryc. II.3.1). Wyróżnić można także Region Północny (z Dżafną), jednakże ze względu na niestabilną sytuację (działalność separatystycznej organizacji Tamilskie Tygrysy oraz związane z tym zamachy i porwania) ruch turystyczny na tym obszarze jest znikomy.

Ryc. II.3.1. Regiony koncentracji ruchu turystycznego

źródło: opracowanie własne na podst. Annual Statistic Report 2007

Miasto Kolombo, stolica państwa do 1978 roku, jest najbardziej znanym miastem Sri Lanki. Z powodu dużego portu morskiego i strategicznego położenia na szlakach handlowych łączących Wschód z Zachodem znane było już 2 000 lat temu. Oprócz szeroko pojętej nowoczesności oferuje również zabytkowe budowle świeckie i sakralne minionej epoki kolonialnej.

Obszar metropolitarny Kolombo obejmuje sąsiednie miasta: Sri Jajawardenpura (Kotte) - współczesną stolicę państwa, Dehiwala-Mount Lawinia, Moratuwa czy Negombo, będące znanymi nadmorskimi ośrodkami wypoczynkowymi.

Wybrzeże Południowe związane jest głównie z turystyką wypoczynkową. Główne ośrodki pobytowe to (idąc od zachodu): Bentota, Ambalamgoda, Galla, Matara, Weligama, Habantota, czy Kataragama. Region ten znany jest także ze znacznej ilości ośrodków oferujących zabiegi Ayurvedy (system indyjskiej medycyny niekonwencjonalnej rozwiniętej w starożytności). W północno-wschodniej części regionu zlokalizowany jest drugi co do wielkości, i jeden z najczęściej odwiedzanych, Park Narodowy Yala.

Region turystyczny Płaskowyż Centralny obejmuje tak naprawdę południową część krainy geograficznej o tej samej nazwie. Znajdują się tu najwyższe szczyty Sri Lanki (z Pidurutalagala 2524 m npm), a także Sri Padda (Adam's Peak; Szczyt Adama – 2243 m npm) – święte miejsce wyznawców czterech religii: buddyzmu, hinduizmu, islamu i chrześcijaństwa (Maciejowski 2005). Celem pielgrzymek jest skalne zagłębienie w kształcie stopy ludzkiej, znajdujące się na szczycie, uważane (w zależności od religii) za: odcisk stopy Buddy, ślad Śiwy, Adama, bądź też św. Tomasza Apostoła Indii. Celem wycieczek jest także urokliwy zakątek Word's End położony w Parku Narodowym Horton Plains.

Wschodnie Wybrzeże to, podobnie jak Wybrzeże Południowe, obszar wypoczynkowy, choć nieco rzadziej odwiedzany. Głównymi kurortami nadmorskimi są: Arugam (nad zatoką o tej samej nazwie), Batticaloa, Eravur, Trikunamalaje („mekka” turystów w latach 70. XX wieku) oraz Nilaveli.

Ostatni region pod nazwą Starożytne Miasta, obejmuje centralną część wyspy Cejlon i stanowi turystyczny trójkąt kulturowy. Dominują tu walory kulturowe: zabytkowe miasta, ośrodki pielgrzymkowe, czy festiwale i barwne uroczystości religijne. Znajdują się tu stare syngalezkie stolice: Anuradhapura (najważniejszy ośrodek pielgrzymkowy na Sri Lance) i Polonnaruwa, obie z wielkimi kompleksami architektonicznymi wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Na północnym skraju Płaskowyżu Centralnego (tu jako kraina geograficzna) położona jest inna dawna stolica – Kandy – znana z licznych

zabytków (m.in., świątynia Dalada Maligawa z relikwią świętego zęba Buddy), festiwali religijnych, czy tkactwa (tzw. batik). Znane są także: Sigiriya (ostaniec skalny, na którego szczycie znajduje się pałac królewski z V wieku wraz z naskalnymi freskami przedstawiającymi półnagie tancerki), Aukana (z największym na Sri Lance posągiem stojącego Buddy), Dambulla (kompleks świątyń buddyjskich) oraz Matale (ośrodek typowej medycyny lankijskiej),

III Rynek recepcji turystycznej

III.1. Rynek Sri Lanki jako część regionu Azji i Pacyfiku w międzynarodowym ruchu turystycznym

Turystyka międzynarodowa od kilkudziesięciu już doświadcza ciągłego wzrostu. W roku 2007 przyjazdy turystów osiągnęły nowy rekord 903 mln, podobnie zresztą jak i wpływy z turystyki (856 mld USD - w cenach bieżących).

W klasyfikacji UNWTO Sri Lanka zaliczana jest do regionu Azji i Pacyfiku, subregionu Azji Południowej (Tourism Highlights 2008). Pod względem liczby przyjazdów turystycznych w 2007 Azja i Pacyfik stanowią drugi (po Europie) region notując 20,4% światowych przyjazdów (Tab. III.1.1). W porównaniu do lat ubiegłych oznacza to wzrost o 10,4% - jest to również drugi rezultat, tym razem po Środkowych Wschodzie (16,4%). Struktura przyjazdów była jednak zróżnicowana w poszczególnych subregionach. Zdecydowanie najczęściej turyści wybierali Azję Północno-Wschodnią (56,5%), zaś niemal jedna trzecia przybyła do Azji Południowo-Wschodniej (32,3%). Udział Oceanii i Azji Południowej był stosunkowo niewielki (odpowiednio: 5,8% i 5,3%).

Tab. III.1.1. Przyjazdy turystyczne wg regionów

	International Tourist Arrivals (million)						Market share (%)	Change (%)		Average annual growth (%)
	1990	1995	2000	2005	2006	2007*	2007*	06/05	07*/06	'00-'07*
World	436	536	683	803	847	903	100	5.5	6.6	4.1
Europe	262.6	311.3	393.5	440.3	462.2	484.4	53.6	5.0	4.8	3.0
Northern Europe	28.6	35.8	43.7	52.8	56.4	57.6	6.4	6.8	2.2	4.0
Western Europe	108.6	112.2	139.7	142.4	149.5	154.9	17.1	5.0	3.6	1.5
Central/Eastern Europe	31.5	60.6	69.4	87.8	91.5	95.6	10.6	4.2	4.5	4.7
Southern/Mediter. Eu.	93.9	102.7	140.8	157.3	164.8	176.2	19.5	4.7	7.0	3.3
Asia and the Pacific	55.8	81.8	109.3	154.6	167.0	184.3	20.4	8.0	10.4	7.8
North-East Asia	26.4	41.3	58.3	87.5	94.3	104.2	11.5	7.7	10.6	8.6
South-East Asia	21.1	28.2	35.6	48.5	53.1	59.6	6.6	9.4	12.2	7.6
Oceania	5.2	8.1	9.2	10.5	10.5	10.7	1.2	0.4	1.7	2.2
South Asia	3.2	4.2	6.1	8.1	9.1	9.8	1.1	11.8	8.2	7.1
Americas	92.8	109.0	128.2	133.4	135.8	142.5	15.8	1.9	4.9	1.5
North America	71.7	80.7	91.5	89.9	90.6	95.3	10.6	0.8	5.2	0.6
Caribbean	11.4	14.0	17.1	18.8	19.4	19.5	2.2	3.4	0.1	1.9
Central America	1.9	2.6	4.3	6.4	7.1	7.7	0.9	9.9	9.6	8.6
South America	7.7	11.7	15.3	18.2	18.7	19.9	2.2	2.8	6.4	3.9
Africa	15.2	20.1	27.9	37.3	41.4	44.4	4.9	11.0	7.4	6.9
North Africa	8.4	7.3	10.2	13.9	15.1	16.3	1.8	8.4	7.9	6.8
Subsaharan Africa	6.8	12.8	17.7	23.3	26.3	28.2	3.1	12.6	7.1	6.9
Middle East	9.6	13.7	24.4	37.8	40.9	47.6	5.3	8.2	16.4	10.0

źródło: Tourism Highlights 2008

Azja i Pacyfik osiągnęły w 2007 188,9 mld USD wpływów z turystyki, co stanowi 22,1% wpływów światowych (Tab. III.1.2). Rozkład wpływów z turystyki nawiązuje do struktury przyjazdów turystycznych. Największe dochody zanotowano w subregionie Azji Północno-Wschodniej (47,2%). Niemal 30% przypadło Azji Południowo-Wschodniej. Stosunkowo duże wpływy (17,1%), w porównaniu do liczby przyjazdów notuje Oceania. Może to być związane ze znaczną izolacją głównych krajów subregionu (Australii i Nowej Zelandii), co może skutkować dłuższym czasem pobytu przeciętnego turysty. Azja Południowa osiągnęła 13,4 mld USD, co stanowi 7,1%. Tempo zmian dochodu w cenach bieżących (2007/2006) wyniosło 20,6%, natomiast w cenach stałych 17,28% (przy założeniu, że w 2007 r. inflacja w \$ wyniosła 2,912%).

Tab. III.1.2. Dochody z turystyki wg regionów

International Tourism Receipts										
	Change local currencies, constant prices (%)			Share (%) 2007*	US\$ Receipts			Euro Receipts		
	05/04	06/05	07*/06		Receipts		per arrival 2007	Receipts		per arrival 2007
					(billion)			(billion)		
					2006	2007*		2006	2007*	
World	3.1	5.1	5.6	100	742	856	950	591	625	690
Europe	1.7	3.9	2.7	50.6	376.9	433.4	890	300.2	316.2	650
Northern Europe	8.4	7.7	3.9	8.1	60.3	69.7	1,210	48.0	50.8	880
Western Europe	-0.2	3.7	2.1	17.4	131.6	149.1	960	104.8	108.8	700
Central/Eastern Europe	0.1	8.2	8.6	5.6	38.2	48.3	510	30.4	35.3	370
Southern/Mediterr. Eu.	1.4	1.6	1.1	19.4	146.9	166.4	940	117.0	121.4	690
Asia and the Pacific	4.2	11.1	11.4	22.1	156.5	188.9	1,020	124.7	137.9	750
North-East Asia	7.9	12.1	12.5	10.4	75.2	89.2	860	59.9	65.1	620
South-East Asia	0.0	16.0	13.0	6.3	43.6	54.0	910	34.7	39.4	660
Oceania	1.0	2.5	8.1	3.8	26.6	32.3	3,020	21.2	23.6	2,200
South Asia	4.1	10.7	5.4	1.6	11.2	13.4	1,370	8.9	9.8	1,000
Americas	4.3	1.8	6.4	20.0	154.1	171.1	1,200	122.7	124.9	880
North America	4.5	0.8	7.4	14.6	112.5	125.1	1,310	89.6	91.3	960
Caribbean	3.3	1.9	-0.4	2.6	21.7	22.6	1,160	17.3	16.5	850
Central America	9.3	10.3	8.9	0.7	5.5	6.3	810	4.4	4.6	590
South America	2.0	6.8	8.0	2.0	14.4	17.2	860	11.5	12.5	630
Africa	10.9	10.5	7.5	3.3	24.6	28.3	640	19.6	20.6	460
North Africa	15.3	19.1	8.7	1.2	8.7	10.3	640	6.9	7.5	460
Subsaharan Africa	8.8	6.5	6.9	2.1	15.9	18.0	640	12.7	13.1	470
Middle East	2.5	3.6	6.3	4.0	29.9	34.2	720	23.8	25.0	520

źródło: Tourism Highlights 2008

W obrębie subregionu Azji Południowej jako główne destynacje wymieniane są dwa państwa: Indie (4,977 mln przyjazdów, 10,729 mln USD wpływów w 2007) oraz Malediwy (odpowiednio: 0,602 mln, 494 mln USD w 2007) (Tourism Highlights 2008).

III.2. Analiza rynku recepcji turystycznej Sri Lanki

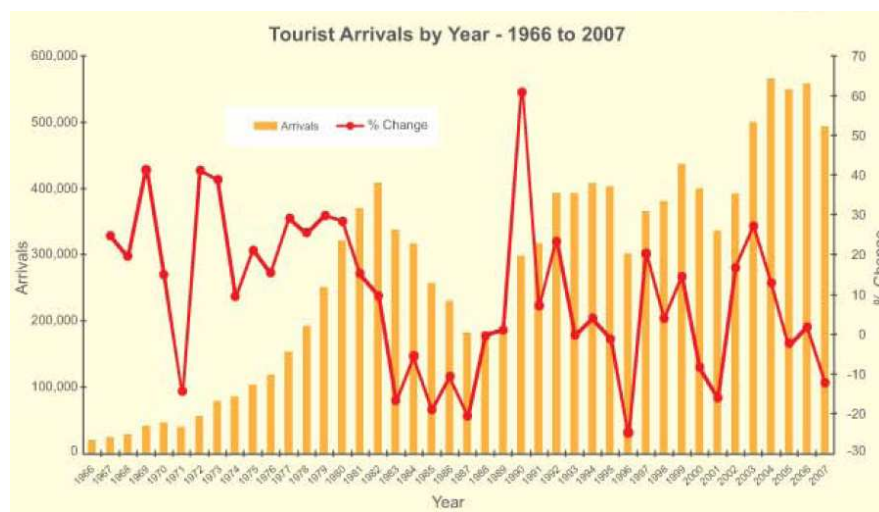
W roku 2007 liczba przyjazdów turystów (Tourist arrivals) do Sri Lanki wyniosła 494 008 (Tab. III.2.1) i była mniejsza o 11,7% niż w roku poprzednim (Ryc. III.2.1).

Tab. III.2.1. Przyjazdy turystów do Sri Lanki

Year	Tourist arrivals	Excursionist arrivals
1995	403,101	10,556
1996	302,265	12,863
1997	366,165	18,265
1998	381,063	27,629
1999	436,440	28,335
2000	400,414	44,518
2001	336,794	60,084
2002	393,171	63,560
2003	500,642	82,066
2004	566,202	110,000
2005	549,308	119,618
2006	559,603	128,719
2007	494,008	98,432

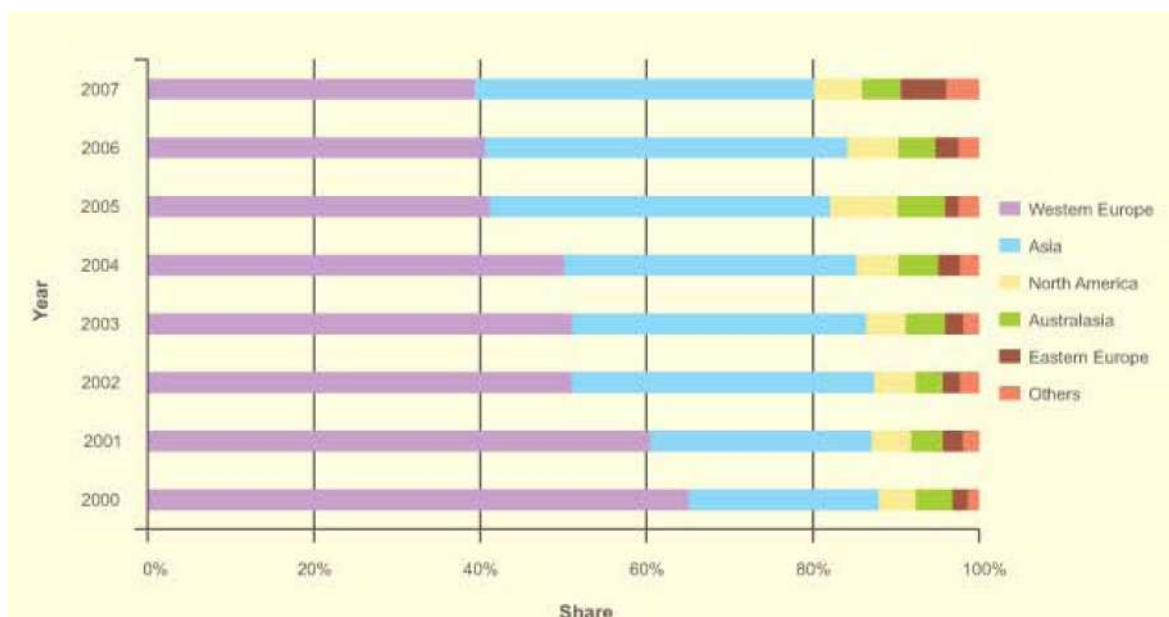
źródło: Statistical Abstract 2008

Przyjazdy turystyczne zarejestrowane w tym kraju stanowiły 5,04% przyjazdów w subregionie Azji Południowej. Wielkość przyjazdów cechuje się wzrostem od 1987 roku, chociaż podlega cyklicznym wahaniom, związanymi m.in. z sytuacją wewnętrzną. Liczba odwiedzających Sri Lankę (Excursionist arrivals) cechowała się ciągłym wzrostem w latach 1995-2006, natomiast w roku 2007 gwałtownie spadła o 23,5% (Tab. III.2.1).

Ryc. III.2.1. Przyjazdy turystów do Sri Lanki w latach 1966-2007
źródło: Annual Statistic Report 2007

Największy odsetek turystów (44,51%) przybywających do Sri Lanki pochodzi z krajów europejskich (Ryc. III.2.2). Na drugim miejscu plasują się przyjazdy turystów z Azji (40,61%).

Ryc. III.2.2. Udziały poszczególnych regionów w turystyce przyjazdowej
źródło: Annual Statistic Report 2007

W ujęciu subregionalnym na pierwszy plan wysuwa się Europa Zachodnia, z blisko 195 000 przyjazdów, co stanowi 39,36% (Tab. III.2.2), oraz kraje subregionu Azji Południowej (nieco ponad 148 000; 30,03%). Udział pozostałych nie przekracza kilku procent. W stosunku do lat poprzednich zaznacza się ciągły spadek udziału Europy Zachodniej na rzecz krajów azjatyckich (Ryc. III.2.2).

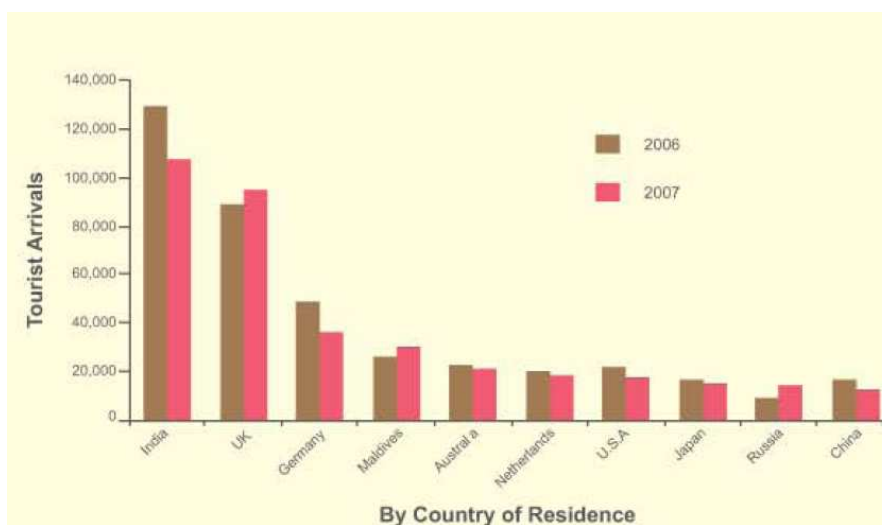
Tab. III.2.2. Przyjazdy turystów do Sri Lanki wg regionów

Market Region	1999	2005	2006	2007	% Change		
					05/99	06/05	07/06
America-North	18,477	46,457	35,323	28,355	151.4	-24.0	-19.7
Asia-North East	27,723	36,661	41,299	33,832	32.2	12.7	-18.1
Asia-South East	23,646	33,337	30,701	18,425	40.9	-7.9	-40.0
Asia-South	63,006	153,353	167,948	148,360	143.4	9.5	-11.7
Australasia	15,159	29,738	25,127	22,924	96.2	-15.5	-8.8
Europe-West	275,796	227,191	228,445	194,448	-17.6	0.6	-14.9
Europe-East	6,204	9,290	14,221	25,573	49.7	53.1	79.8
Middle East	4,821	10,236	10,345	13,554	112.3	1.1	31.0
Others	1,608	3,045	6,194	8,537	89.4	103.4	37.8
World	436,440	549,308	559,603	494,008	25.9	1.9	-11.7

źródło: Annual Statistic Report 2007

Warto także zaznaczyć, iż w roku 2007 zanotowano znaczny spadek w przyjazdach turystów z większości subregionów. Największy spadek odnotował region Azji Południowo-Wschodniej – aż 40%, natomiast najmniejszy – obszar Australazji, prawie 9%. Z kolei subregiony: Europa Wschodnia i Środkowy Wschód zarejestrowały znaczny wzrost jako kraje-emitory turystów na rynek lankijski, podobnie jak kraje określone jako „Inne”. W przypadku Europy Wschodniej wzrost ten wyniósł niemal 80% (Tab. III.2.2).

Rozpatrując przyjazdy turystyczne do Sri Lanki według kraju pobytu zwraca uwagę dominacja dwóch państw: Indii oraz Wielkiej Brytanii (Ryc. III.2.3), których turyści stanowią odpowiednio: 21,47% (106 067) oraz 19,04% (94 060). Z pozostałych krajów największy udział mają Niemcy (7,09%; 35 042), Malediwy (5,98%; 29 534) i Australia (4,10%; 20 241). W porównaniu do roku 2006 odnotowano znaczące spadki przyjazdów z Chin o 26,6%, Niemiec o 26,1%, USA o 20,4% oraz z Indii o 17,4%. Wzrosła natomiast liczba przyjazdów z Rosji o 70%, Malediów o prawie 19%, z Wielkiej Brytanii o niemal 7%.

Ryc. III.2.3. Przyjazdy turystów z 10 wiodących rynków
źródło: Annual Statistic Report 2007

Ruch turystyczny na Sri Lance cechuje się sezonowością (Ryc. III.2.4). Najwięcej przyjazdów w 2007 roku odnotowano w miesiącach grudniu i styczniu (odpowiednio: 61 116 i 56 553 przyjazdów). Drugi okres o nieco wyższych wielkościach przyjazdów występuje w lipcu i sierpniu. Najniższa liczba przyjazdów została zarejestrowana w maju (26 307).

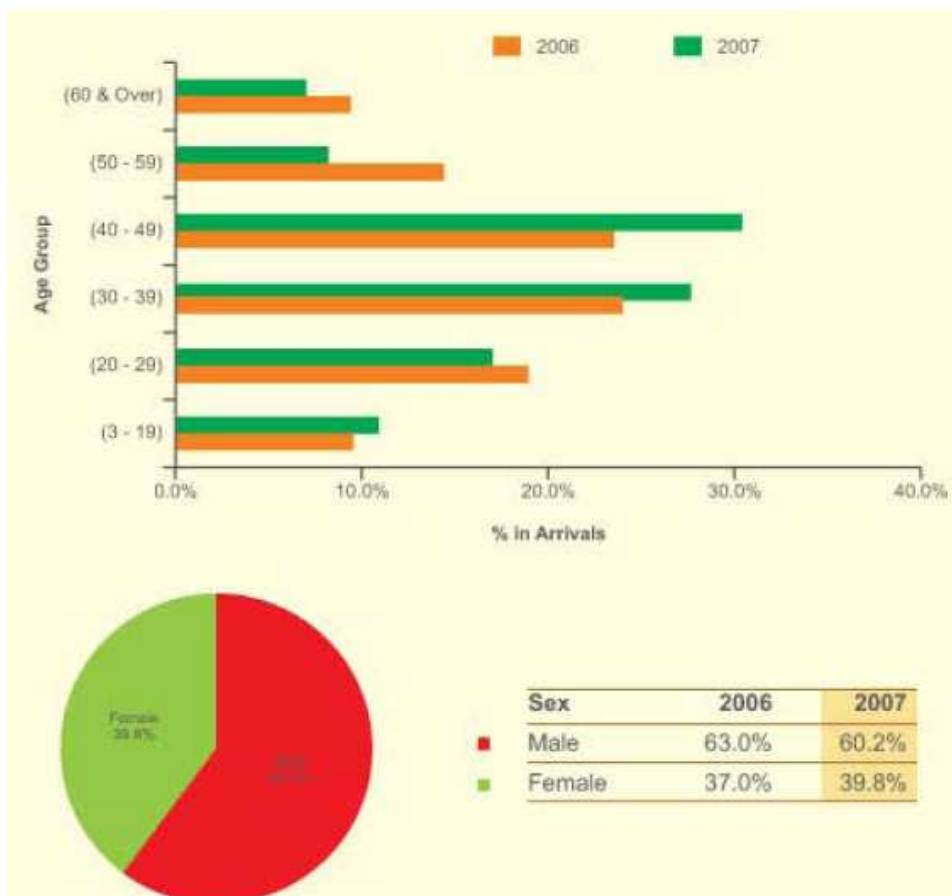

Ryc. III.2.4. Sezonowość ruchu turystycznego

źródło: Annual Statistic Report 2007

Na sezonowość mogą mieć wpływ zarówno uwarunkowania klimatyczne, jak i społeczne. Wysoka liczba przyjazdów w grudniu i styczniu może być związana z występowaniem monsunu północno-wschodniego, a więc brakiem opadów na południowym zachodzie wyspy – najczęściej wybieranym regionie przez turystów. Z kolei miesiące letnie są zwyczajowo czasem urlopowym np. w krajach Europy Zachodniej, skąd przybywa niemal 40% turystów.

Spośród przybyłych do Sri Lanki turystów w 2007 roku 60,2% stanowili mężczyźni (Ryc. III.2.5); liczba kobiet wzrosła o niemal 3% w stosunku do roku poprzedniego. Rozkład wieku turystów wskazuje, że najliczniejszą grupę stanowili turyści z przedziału 40-49 lat oraz 30-39 lat (Ryc. III.2.5). W porównaniu do roku 2006 udział turystów w tym wieku wzrósł. Najmniej liczną grupę stanowili przybysze w przedziałach wiekowych: 60 i więcej oraz 50-59 lat. Obie te grupy, podobnie jak grupa 20-29, zanotowały spadek w 2007 roku.

Ryc. III.2.5. Struktura wieku (wykres górny) i płci (dolny) turystów przybywających do Sri Lanki
źródło: Annual Statistic Report 2007

Analizując profil zawodowy turystów przybywających na Sri Lankę stwierdzić należy, iż w 2007 roku niemal jedną trzecią stanowili biznesmeni i osoby sprawujące funkcje kierownicze (29%) (Tab. III.2.3). Drugą grupę stanowili turyści wykonujący inny zawód (niż biznesmen, naukowiec, nauczyciel, emeryt itd). Najmniej liczną grupę stanowili emeryci – zaledwie 5,1%.

Tab. III.2.3. Turyści wg zawodu – rozkład procentowy [%]

Occupation	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Businessmen	12.4	10.5	9.2	10.1	10.4	10.1	11.2	13.8	15.1	16.3
Professionals	4.5	6.8	7.6	7.9	7.7	8.6	8.4	6.7	7.7	7.6
Executives	11.9	14.5	15.9	16.7	15.8	15.5	15.7	15.6	14.7	12.7
Scientists & Technicians	3.5	3.2	3.1	7.6	7.5	8.0	7.6	6.8	7.4	7.2
Educationists	9.4	6.0	6.4	5.0	5.3	6.6	6.0	4.6	5.3	5.7
Other Occupation	31.4	30.4	30.5	27.8	26.4	27.4	26.7	24.3	23.2	27.4
No Occupation	21.0	21.4	20.2	19.1	19.0	18.0	18.2	23.7	21.4	18.0
Retired Persons	5.9	7.2	7.1	5.8	5.9	5.8	6.2	4.7	5.2	5.1

Źródło: Annual Statistic Report 2007

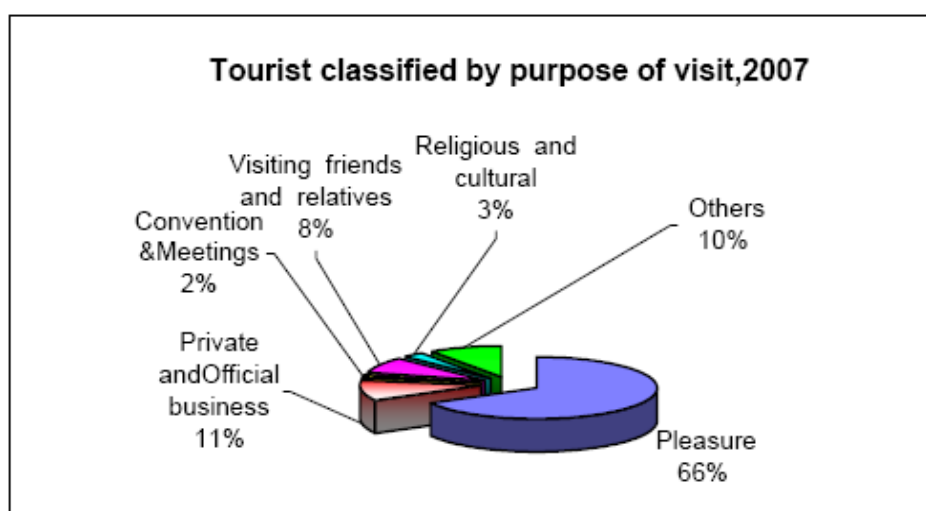
Porównując dane za lata wcześniejsze trudno znaleźć długookresowe tendencje, poza stale rosnącą (od 2000 roku) liczbą biznesmenów podróżujących na Sri Lanke. W 2007 roku na Cejlon przyjechało niemal 53% biznesmenów z krajów azjatyckich (głównie z Indii) oraz 28,6% biznesmenów i 46,4% osób pełniących funkcje kierownicze z państw Europy Zachodniej (Tab. III.2.4), co może sugerować powstanie swoistej mody w tych grupach społecznych, oraz postrzeganie Cejlonu jako miejsca ekskluzywnego i nietuzinkowego.

Tab. III.2.4. Turyści wg kraju pobytu i zawodu w 2007 roku

Country of Residence	Total	Business-men	Professionals	Executives	Scientists & Technicians	Educationalists	Other Occupation	No Occupation	Retired Persons
NORTH AMERICA	28,355	3,555	2,898	4,367	2,335	2,290	6,365	5,252	1,293
Canada	11,868	1,658	911	2,351	844	1,258	1,842	2,411	594
U.S.A.	16,486	1,897	1,987	2,016	1,491	1,032	4,523	2,841	699
LATIN AMERICA & THE CARIBBEAN	3,962	521	306	300	522	267	1,473	378	195
WESTERN EUROPE	194,448	23,053	15,793	29,224	14,436	10,358	54,084	32,204	15,296
Austria	3,580	547	652	894	362	201	116	478	330
Belgium	4,669	658	754	721	279	398	1,097	408	354
Denmark	1,796	258	214	237	171	72	541	222	81
Finland	497	192	24	51	36	33	62	54	45
France	8,091	1,958	1,254	1,547	504	252	1,418	720	438
Germany	35,042	2,987	2,007	4,125	2,436	2,354	14,361	4,875	1,897
Italy	11,431	1,147	438	948	597	552	4,884	2,358	527
Netherlands	17,526	1,254	2,145	2,987	963	1,041	4,090	4,125	951
Norway	2,304	834	102	270	204	93	318	408	75
Spain	2,484	927	201	306	264	144	423	180	39
Sweden	4,851	547	196	591	411	240	1,949	717	195
Switzerland	4,917	619	859	468	357	318	1,603	531	162
U.K.	94,060	10,021	6,824	15,874	7,728	4,628	22,808	16,587	9,990
Others	3,180	1,104	421	205	124	132	444	541	209
EASTERN EUROPE	25,573	3,119	3,801	3,027	2,754	981	7,520	3,118	1,253
Russia	13,621	1,245	2,547	1,254	1,587	372	4,264	1,897	455
Others	11,952	1,874	1,254	1,773	1,167	609	3,256	1,221	798
AFRICA	2,712	969	144	339	198	120	252	654	36
MIDDLE EAST	13,554	2,987	1,547	589	843	487	3,822	2,382	897
ASIA	202,480	42,347	10,681	21,306	12,635	12,483	57,396	40,771	4,861
China (P.R.)	11,949	978	213	1,371	1,542	378	3,993	2,487	987
Hong Kong, China	186	72	6	45	12	9	18	18	6
India	106,067	23,587	5,789	9,874	6,214	6,897	28,561	22,598	2,547
Indonesia	1,404	807	33	68	45	39	276	138	0
Japan	14,274	1,254	548	2,258	1,083	930	5,563	2,458	180
Korea (South)	4,870	1,157	387	298	300	165	1,639	918	6
Malaysia	6,704	2,346	285	1,464	783	195	990	822	219
Maldives	29,539	3,125	1,754	2,784	567	2,897	11,342	6,581	489
Pakistan	10,204	2,154	785	689	687	524	2,794	2,517	54
Philippines	2,162	1,107	63	204	123	42	434	177	12
Singapore	5,688	1,896	237	1,491	750	132	435	657	90
Thailand	2,467	1,383	63	90	93	54	487	273	24
Taiwan (P.C.)	2,553	1,356	60	273	162	90	282	270	60
Others	4,413	1,125	458	399	274	131	982	857	187
AUSTRALASIA	22,924	3,970	2,425	3,829	2,055	1,030	4,487	4,041	1,087
Australia	20,241	3,254	2,245	3,348	1,773	912	4,135	3,587	887
New Zealand	2,627	699	171	474	273	117	344	450	99
Others	56	17	9	7	9	1	8	4	1
Total	494,008	80,521	37,595	62,981	35,778	28,016	135,399	88,800	24,918

Źródło: Annual Statistic Report 2007

Głównym celem przyjazdu dla 66% turystów przyjeżdżających na Ceylon był wypoczynek wakacyjny i rekreacja (Pleasure) (Ryc. III.2.6). Sprawy biznesowe, konferencje i spotkania były powodem przyjazdu dla 13% turystów. Nieco mniej przyjechało w odwiedziny do krewnych i znajomych (8%) oraz w celach religijnych i kulturowych (3%).

Ryc. III.2.6. Turyści przyjazdowi wg celu przybycia, 2007
źródło: Statistical Abstract 2008

W latach 2004-2007 utrzymywała się tendencja spadkowa w liczbie podróży podejmowanych w celach wypoczynkowych (spadek w roku 2007 o 25,15% w stosunku do roku 2004) (Tab. III.2.5). Drastyczny spadek nastąpił także w turystyce biznesowej (szeroko pojętej: wraz z konferencjami i spotkaniami) – o 48,7% mniej przyjazdów w roku 2007 w porównaniu do roku 2006. Renesans przeżywają natomiast pielgrzymki i podróże w celach kulturalnych. Wzrasta również liczba przyjazdów w celach innych niż wymienione.

Tab. III.2.5. Liczba przyjazdów wg celu

Purpose of visit	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pleasure	384,378	360,887	300,420	335,898	404,327	442,534	382,321	377,093	331,238
Private and Official business	22,670	19,346	22,565	36,793	45,762	59,961	92,789	99,404	52,116
Convention & Meetings								17,009	7,620
Visiting friends and relatives	11,731	8,480	6,062	7,823	31,188	36,105	43,943	42,617	40,968
Religious and cultural	10,111	6,891	4,042	3,771	5,765	8,289	5,400	9,561	13,902
Others	7,550	4,810	3,705	8,886	13,600	19,313	24,855	13,919	48,164
Total	436,440	400,414	336,794	393,171	500,642	566,202	549,308	559,603	494,008

źródło: Statistical Abstract 2008

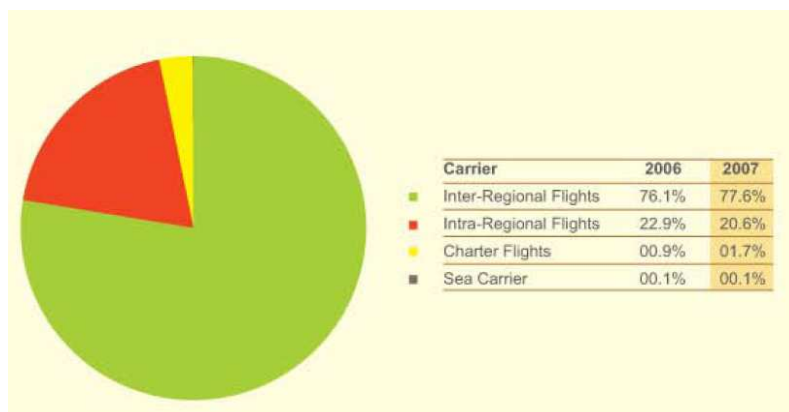
Spośród turystów przybyłych w 2007 na Cejlon w celach wypoczynkowych 49,4% pochodziło z Zachodniej Europy (zwłaszcza Wielkiej Brytanii i Niemiec) (Tab. III.2.6). Na drugim miejscu, z wynikiem 35%, uplasowały się kraje azjatyckie (głównie Indie, Malediwy i Japonia). Z kolei największy odsetek turystów biznesowych, aż 61,2% pochodził z Azji. Warte rozpatrzenia są cele przyjazdów turystów z najbliższego Sri Lance rynku – Indii. Z ogólnej liczby 106 067 turystów, 54,8% przybyło w celach wypoczynkowych, 17,3% biznesowych, 7,3% w odwiedzinach do krewnych czy znajomych, 6,8% w celach religijnych i kulturalnych, a 2,7% na konferencję czy spotkanie. Inne motywy miało 11,1% przybyłych.

Tab. III.2.6. Przyjazdy turystów do Sri Lanki wg kraju pobytu i celu wizyty w 2007 roku

Country of Residence	Total	Pleasure	Private & Official Business	Convention & Meetings	Visiting Friends & Relations	Religious & Cultural	Others
NORTH AMERICA	28,355	17,265	2,571	366	5,556	741	1,856
Canada	11,869	6,591	693	114	3,189	246	1,033
U.S.A.	16,486	10,674	1,878	252	2,367	492	823
LATIN AMERICA & THE CARIBBEAN	3,962	3,195	318	66	216	97	70
WESTERN EUROPE	194,448	163,732	10,445	1,095	11,805	1,743	5,628
Austria	3,580	3,168	171	15	129	33	64
Belgium	4,669	4,008	276	39	189	9	148
Denmark	1,796	1,290	207	9	165	24	95
Finland	497	381	51	6	39	6	14
France	8,091	6,222	618	54	627	147	423
Germany	35,042	30,198	2,073	147	1,485	273	866
Italy	11,451	9,714	646	72	423	129	465
Netherlands	17,526	15,492	621	48	927	81	357
Norway	2,304	1,473	264	18	321	33	195
Spain	2,484	2,008	216	18	108	9	125
Sweden	4,851	3,567	468	60	528	54	174
Switzerland	4,917	4,101	255	24	369	33	135
U.K.	94,060	79,263	4,332	537	6,474	909	2,545
Others	3,180	2,841	245	48	21	3	22
EASTERN EUROPE	25,573	9,196	3,376	712	668	75	11,546
Russia	13,621	12,357	360	117	254	129	404
Others	11,952	9,000	492	96	294	180	1,890
AFRICA	2,712	894	501	174	210	663	270
MIDDLE EAST	13,554	8,025	1,572	324	129	183	3,321
ASIA	202,480	115,808	31,867	4,648	15,427	10,170	24,560
China (P.R.)	11,949	7,755	2,799	141	345	147	762
Hong Kong, China	186	114	54	3	6	3	6
India	106,067	58,083	18,351	2,883	7,716	7,269	11,765
Indonesia	1,404	543	138	84	78	39	522
Japan	14,274	10,134	2,547	159	810	136	486
Korea (South)	4,870	3,021	1,044	69	360	57	319
Malaysia	6,704	3,711	1,296	189	585	336	587
Maldives	29,539	15,834	1,629	249	3,507	531	7,789
Pakistan	10,204	5,424	1,167	477	963	1,173	1,000
Philippines	2,162	906	351	57	237	54	557
Singapore	5,688	3,303	1,289	183	555	180	198
Thailand	2,467	1,629	216	27	108	201	286
Taiwan (P.C.)	2,553	1,830	348	12	129	15	219
Others	4,413	3,521	658	115	28	27	64
AUSTRALASIA	22,924	13,123	1,466	235	6,957	230	913
Australia	20,241	11,544	1,332	204	6,152	189	820
New Zealand	2,627	1,542	126	27	804	39	89
Others	56	37	8	4	1	2	4
Total	494,008	331,238	52,116	7,620	40,968	13,902	48,164

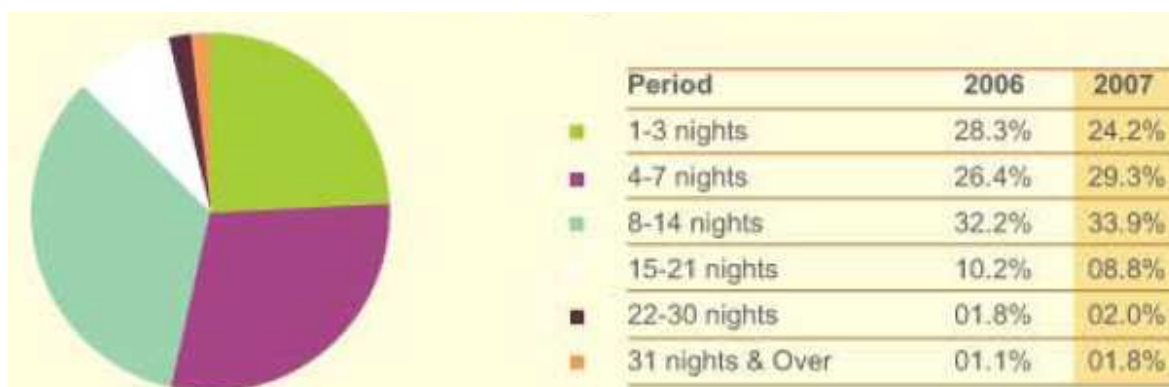
źródło: Annual Statistic Report 2007

Ponad ¾ turystów przybywa na Sri Lankę samolotem – lotami międzyregionalnymi (Ryc. III.2.7). Co piąty turysta wykorzystuje loty wewnątrz regionu. Lotami czarterowymi dociera niecałe 2% ogółu. Transport morski odgrywa znikomą rolę.

Ryc. III.2.7. Przyjazdy turystów wg środka transportu
źródło: Annual Statistic Report 2007

Biorąc pod uwagę długość pobytu należy stwierdzić, że w 2007 roku dominowały podróże do dwóch tygodni (Ryc. III.2.8). Prawie ¼ stanowiły podróże weekendowe (1-3 dni), choć daje się zauważyć spadek w stosunku do roku 2006. Co trzeci turysta pozostał na Sri Lance od 1 do 2 tygodni. W porównaniu z rokiem 2006 nieco wzrosła liczba turystów pozostająca od 4 do 7 dni oraz od 8 do 14 dni. Pobytu ponad 3 tygodnie nie cieszyły się zbyt dużą popularnością, choć dominował niewielki wzrost.

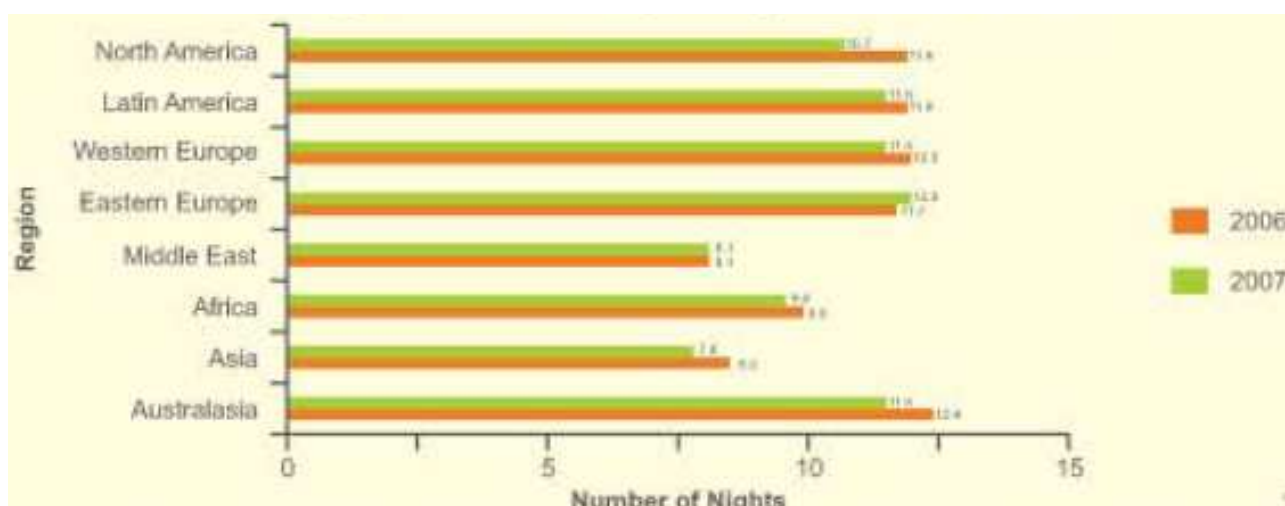

Ryc. III.2.8. Długość pobytu w 2007 roku

źródło: Annual Statistic Report 2007

W 2007 roku przeciętny czas pobytu turysty wyniósł 10 dni, co oznacza niewielki spadek z 10,4 w roku poprzedzającym (Statistical Abstract 2008).

Na Cejlonie pozostawali najdłużej przybysze ze Wschodniej Europy, a także turyści z Europy Zachodniej, Ameryki Łacińskiej i Australazji (Ryc. III.2.9). Z kolei podróże turystów z Azji oraz Środkowego Wschodu charakteryzował najkrótszy czas trwania.

Ryc. III.2.9. Średni czas pobytu w zależności od regionu pochodzenia w 2006 i 2007 roku
źródło: Annual Statistic Report 2007

Całkowita liczba noclegów udzielona turystom wyniosła w 2007 roku wyniosła 4 940 080 i była o 14,7% mniejsza niż w roku 2006 (Tab. III.2.7).

Tab. III.2.7. Liczba noclegów udzielona turystom zagranicznym wg typów

Resort Regions	2006	2007
Tourist Nights (Total)	5 793 588	4 940 080
Graded EsTablishment (Hotels)	3 134 243	2 777 599
Supplementary EsTablishment	0 680 604	0 598 931
Others	1 978 741	1 563 550

źródło: opracowanie własne na podst. Annual Statistic Report 2007

W 2007 roku turyści zagraniczni najczęściej (56,32%) korzystali z hoteli, chociaż daje się zauważyć spadek w stosunku do roku poprzedzającego o 11,4%. Na drugim miejscu uplasowały się obiekty określone jako „Inne” (kwatery prywatne oraz obiekty zakwaterowania niezarejestrowane w lankijskim urzędzie turystycznym). Baza uzupełniająca, w postaci pensjonatów, gospod, moteli, czy hosteli młodzieżowych osiągnęła wynik 6,05%.

Spośród obiektów bazy hotelowej turyści zagraniczni najczęściej korzystali z hoteli niekategoryzowanych (47,25%) (Tab. III.2.8). W następnej kolejności znalazły się hotele 5-gwiazdkowe (niemal 29% turystów) oraz hotele 2-gwiazdkowe (13,08%). Najmniej noclegów turystom zagranicznym udzielono w hotelach 1-gwiazdkowych (1,44%).

Tab. III.2.8. Noclegi udzielone turystom zagranicznym wg obiektu zakwaterowania

Class of Accommodation	No. of Units		No. of Rooms		No. of Beds		Total Guest Nights		Foreign Guest Nights	
	2006*	2007**	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
(A) Hotel	241	245	14,218	14,604	27,117	27,500	3,940,366	3,828,676	3,134,243	2,777,599
5 Star	13	13	2,924	2,924	5,614	5,263	943,327	933,976	836,702	794,533
4 Star	7	7	707	966	1,414	1,932	248,782	264,256	184,849	186,428
3 Star	6	5	397	277	762	526	124,999	103,102	100,377	78,728
2 Star	23	23	1,760	1,760	3,379	3,344	622,140	526,057	488,674	363,442
1 Star	14	15	455	504	873	907	119,823	92,311	74,028	30,914
Unclassified	178	182	7,975	8,173	15,075	15,528	1,881,315	1,908,974	1,447,413	1,312,554
(B) Supplementary Establishments	508	513	4,989	5,030	8,232	8,299	1,176,561	1,082,142	680,604	598,931

źródło: Annual Statistic Report 2007

Brak jest szczegółowych danych statystycznych dotyczących wielkości ruchu turystycznego w poszczególnych regionach Sri Lanki. Wysłunięcie jakichkolwiek wniosków umożliwiają jedynie zestawienia dotyczące udzielonych turystom zagranicznym noclegów według regionów (Tab. III.2.9) oraz współczynnik obłożenia obiektów noclegowych (Tab. III.2.10).

Tab III.2.9. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w obiektach hotelowych (!) wg regionów

Resort Region	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	July	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Annual Total
Colombo City	94,834	64,914	67,620	48,068	41,881	44,587	60,325	76,521	60,738	64,202	68,974	89,698	782,362
Greater Colombo	46,951	51,698	51,214	40,697	32,665	32,714	46,171	56,069	50,110	50,848	51,019	79,188	589,344
I. North of Colombo	38,799	41,962	43,273	33,372	27,541	27,547	36,594	46,521	39,839	40,630	40,781	66,587	463,436
II. South of Colombo	8,152	9,736	7,941	7,325	5,124	5,167	9,587	9,548	10,271	10,218	10,238	12,601	105,908
South Coast	98,872	109,648	112,060	79,215	60,595	73,583	89,215	91,561	68,255	74,914	73,867	71,481	994,266
I. Up to Galle	83,936	94,807	98,968	71,477	55,471	67,458	69,857	73,977	60,294	65,432	64,258	57,894	863,829
II. Beyond Galle	14,936	14,841	13,092	7,738	5,124	6,125	10,358	17,584	7,961	9,482	9,609	13,587	130,437
East Coast	130	73	233	589	325	451	1,254	1,658	1,658	1,022	1,024	1,879	10,296
High Country	8,820	8,746	5,951	3,805	3,104	3,805	9,568	10,254	5,151	5,504	5,889	7,898	76,495
Ancient Cities	30,466	29,671	30,307	22,469	16,557	20,632	21,246	26,586	30,393	31,182	32,192	33,135	324,836
I. Kandy Area	17,523	17,082	17,319	14,385	10,245	12,548	13,861	18,745	15,945	15,381	15,245	16,587	164,866
II. Anuradhapura Area	1,414	1,233	1,103	779	609	779	1,259	1,145	1,122	1,204	1,104	1,587	13,398
III. Polonnaruwa / Gintale	10,131	9,497	10,062	6,249	4,587	6,249	5,214	5,784	12,298	13,123	14,256	12,547	109,997
IV. Habarana / Sig. / Damb	1,398	1,859	1,823	1,056	1,056	1,056	912	912	1,028	1,474	1,587	2,414	16,575
Northern Region	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
All Regions	278,073	264,750	267,385	194,843	155,127	175,772	218,779	262,649	216,305	227,672	232,965	283,278	2,777,599

źródło: Annual Statistic Report 2007

W 2007 roku najwięcej noclegów turystom zagranicznym udzielono na Wybrzeżu Południowym (35,80%) (Tab. III.2.9). Warto zaznaczyć, że prawie 50% noclegów

zaoferowano w zachodniej części wyspy – w Mieście Kolombo oraz obszarze metropolitalnym Kolombo – a więc miejscach najłatwiej dostępnych (lotnisko międzynarodowe, duży port morski). Popularnością cieszył się także region Starożytnych Miast Cejlonu (11,69%). Najmniej noclegów udzielono na Wschodnim Wybrzeżu (3,71%). Motyw wypoczynkowy turystów przybywających do Sri Lanki może potwierdzać niemal 40% udział regionów: Wybrzeże Południowe i Wschodnie w całkowitej liczbie udzielonych noclegów.

Tab. III.2.10. Wskaźnik obłożenia bazy hotelowej wg regionów

Region	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Colombo City	53.1	58.6	52.9	45.4	56.4	68.7	75.5	76.3	64.3	63.9
Greater Colombo	60.1	61.3	61.0	47.2	42.8	48.9	52.9	44.8	48.0	49.3
South Coast	52.2	57.4	51.8	41.1	38.0	48.3	52.6	31.5	41.2	47.6
East Coast	11.8	20.4	10.7	15.0	44.8	51.1	44.2	29.1	16.9	18.0
High Country	45.9	52.3	45.2	35.4	36.3	44.3	52.4	36.6	39.9	41.2
Ancient Cities	55.7	56.8	48.8	39.1	42.4	54.0	60.4	39.5	43.3	40.3
Northern Region	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
All Regions	52.8	57.6	52.3	42.1	43.1	53.2	59.3	45.4	47.8	46.2

źródło: Annual Statistic Report 2007

Analizując współczynnik obłożenia obiektów noclegowych (Tab. III.2.10) w poszczególnych regionach, daje się zauważyć wzrost wykorzystania miejsc na Wybrzeżu Południowym (o 6,4%), Płaskowyżu Centralnym (o 1,3%), w regionie metropolitalnym Kolombo (o 1,3%) oraz Wybrzeżu Wschodnim (o 1,1%). W samym natomiast Kolombo oraz w obszarze Starożytnych Miast współczynnik ten zmalał (odpowiednio: 0,4%, 3%). Załamanie obserwowane niemal we wszystkich regionach (za wyjątkiem Kolombo i jego obszaru metropolitalnego) w 2005 i 2006 roku może mieć związek z ówczesnymi atakami Tamilskich Tygrysów oraz zniszczeniami wywołanymi falą tsunami.

Przeciętne wydatki statystycznego turysty wyniosły w 2007 roku 791,0 USD i były niższe niż w roku poprzedzającym o 8,8% (867,4 USD w 2006) (Annual Statistic Report 2007). Natomiast średnie wydatki przypadające na jednego turystę na jeden dzień pobytu w 2007 roku wyniosły niemal 80 USD i były niższe o 5,16% niż w roku poprzednim (Tab. III.2.11). Zaznaczyć należy, iż wartość wydatków na jeden dzień na jednego turystę stale rosła od roku 2000.

Tab. III.2.11. Przeciętne wydatki turysty na 1 dzień w USD

Year	Receipt per tourist per day in US\$
2000	62,3
2001	63,1
2002	63,4
2003	66,8
2004	72,2
2005	74,6
2006	83,4
2007	79,1

źródło: Statistical Abstract 2008

W 2007 roku dochody z turystyki wyniosły 42 519,3 mln rupii lankijskich, co jest równoważne 384,4 mln USD (Tab. III.2.12). Wartość ta jest nieco niższa – o 0,2% w porównaniu do roku 2006. W latach 1996-2004 utrzymywała się tendencja wzrostowa. W roku 2005 nastąpiło pewne załamanie (spadek o prawie 15%), co mogło mieć związek z sytuacją wewnętrzną i zagrożeniami przyrodniczymi, i spowodowało spadek liczby turystów.

Tab. III.2.12. Dochody z turystyki przyjazdowej
(w mln rupii lankijskich i mln USD)

Year	Rs.Mn.	US\$ Mn.
1995	11,551.6	225.4
1996	9,559.1	173.0
1997	12,980.3	216.7
1998	14,868.0	230.5
1999	19,297.3	274.9
2000	19,162.2	252.8
2001	18,863.3	211.1
2002	24,202.0	253.0
2003	32,810.0	340.0
2004	42,666.3	416.8
2005	36,377.3	362.3
2006	42,585.5**	410.3**
2007	42,519.3*	384.4*

źródło: Statistical Abstract 2008

Spośród atrakcji turystycznych przybywający w 2007 roku turyści zagraniczni najczęściej zostawili pieniędzy odwiedzając tzw. „kulturalny trójkąt”, a więc region Starożytnych Miast (Tab. III.2.13). Na drugim miejscu uplasowały się ogrody zoologiczne,

spośród których największą popularnością cieszył się ogród Pinnawala, znany jako sierociniec słoni. Z obszarów objętych ochroną rezerwatową najczęściej odwiedzany (i równocześnie zanotował największy dochód) był Park Narodowy Yala, zlokalizowany w południowo-wschodniej części wyspy Cejlon (region: Wybrzeże Południowe).

Tab. III.2.13. Wielkość dochodu z głównych atrakcji turystycznych
(ocena na podst. biletów sprzedanych turystom ZAGRANICZNYM)

Obiekt	Rok	Przychód (1000 rupii lankijskich)
Wildlife Parks	2007	85 773,300
Botanic Garden	2007	66 559,500
Zoological Garden	2007	133 118,125
Visiting Cultural Triangle	2007	279 810,000
Museums	2007	4 190,900

źródło: oprac. własne na podst. Annual Statistic Report 2007

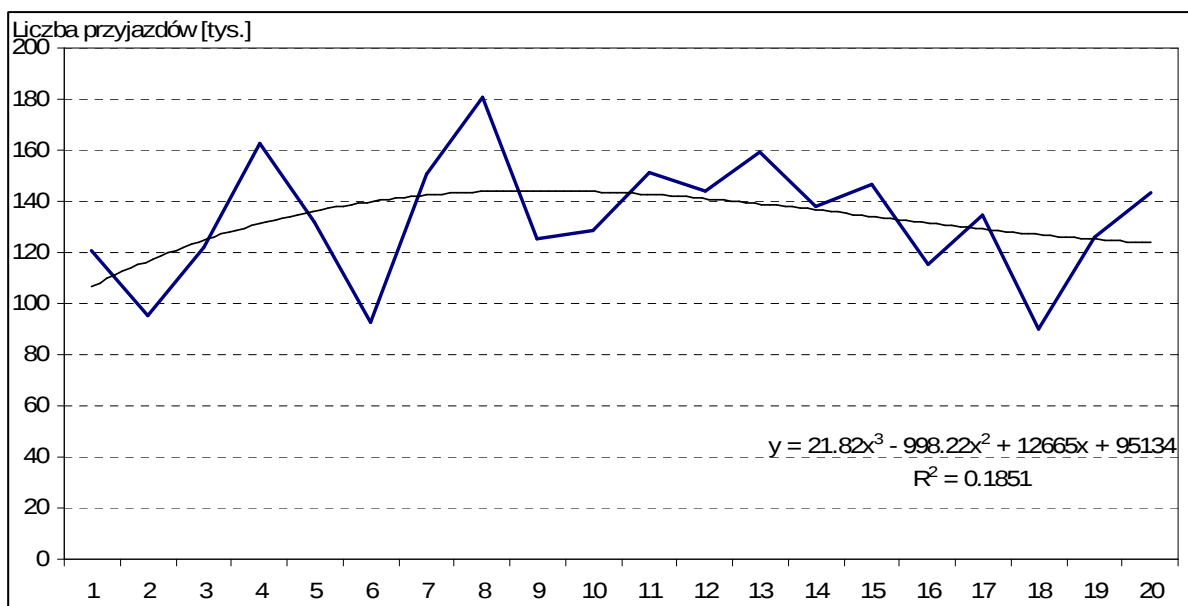
III.3. Prognoza przyjazdów turystów zagranicznych do Sri Lanki w 2008 roku

Na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby przyjazdów w poszczególnych miesiącach w latach 2003-2007 wyznaczono prognozę dla kwartałów roku 2008.

W pierwszym etapie wyznaczono funkcję trendu dla liczby przyjazdów turystów do Sri Lanki w latach 2003-2007 (Ryc. III.3.1). Uznano, że najlepszym przybliżeniem funkcji trendu jest wielomian trzeciego stopnia opisany równaniem:

$$Y_t = 95134 + 12665t - 998,22t^2 + 21.82t^3$$

Współczynnik determinacji R^2 wynosił 0,1851. Niska wartość R^2 związana jest z dużymi wahaniami wartości badanej cechy, szczególnie w pierwszych dziesięciu okresach.

Ryc. III.3.1. Przyjazdy turystów zagranicznych do Sri Lanki w poszczególnych kwartałach lat 2003-2007

źródło: oprac. własne

Do wyznaczenia prognozy i analizy wahań sezonowych zastosowano model multiplikatywny (Tab. III.3.1).

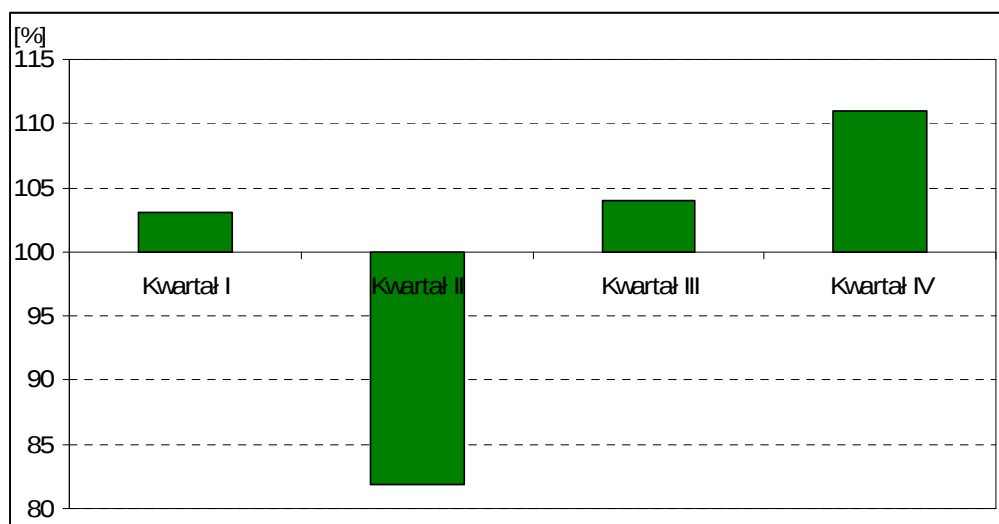
Tab. III.3.1. Wyniki obliczeń z zastosowaniem modelu multiplikatywnego oraz prognoza na rok 2008

Rok	Kwartał	Y	Okres (t)	Y _t	Y/Y _t	Prognoza																				
2003	1	120546	1	106822.6	1.1285	<table><tr><th colspan="2">wsk. sezonowości</th></tr><tr><th>kwartał</th><th>surowy</th><th>oczyszczony</th></tr><tr><td>S1</td><td>1.0312</td><td>1.0310</td></tr><tr><td>S2</td><td>0.8195</td><td>0.8194</td></tr><tr><td>S3</td><td>1.0398</td><td>1.0397</td></tr><tr><td>S4</td><td>1.1101</td><td>1.1099</td></tr><tr><td>średnia</td><td>1.0002</td><td></td></tr></table>	wsk. sezonowości		kwartał	surowy	oczyszczony	S1	1.0312	1.0310	S2	0.8195	0.8194	S3	1.0398	1.0397	S4	1.1101	1.1099	średnia	1.0002	
	wsk. sezonowości																									
	kwartał	surowy	oczyszczony																							
	S1	1.0312	1.0310																							
S2	0.8195	0.8194																								
S3	1.0398	1.0397																								
S4	1.1101	1.1099																								
średnia	1.0002																									
2	95598	2	116645.7	0.8196																						
3	121908	3	124734.2	0.9773																						
4	162590	4	131219.0	1.2391																						
2004	1	131952	5	136231.0	0.9686																					
	2	92953	6	139901.2	0.6644																					
	3	150725	7	142360.5	1.0588																					
	4	180572	8	143739.8	1.2562																					
2005	1	125250	9	144170.0	0.8688																					
	2	128838	10	143782.0	0.8961																					
	3	151497	11	142706.8	1.0616																					
	4	143723	12	141075.3	1.0188																					
2006	1	159536	13	139018.4	1.1476																					
	2	137667	14	136667.0	1.0073																					
	3	146770	15	134152.0	1.0941																					
	4	115630	16	131604.4	0.8786																					
2007	1	134635	17	129155.1	1.0424																					
	2	90156	18	126935.0	0.7103																					
	3	125988	19	125075.0	1.0073																					
	4	143229	20	123706.0	1.1578																					
2008	1		21	122959.0		126772.3																				
	2		22	122964.9		100757.2																				
	3		23	123854.6		128765.8																				
	4		24	125759.0		139584.4																				

źródło: oprac. własne

Analiza wahań sezonowych skłania do wysunięcia następujących wniosków (Ryc. III.3.2):

- w I kwartałach 2003-2007 liczba przyjazdów turystów zagranicznych do Sri Lanki była przeciętnie większa od tej wyznaczonej przy pomocy trendu średnio o 3%.
- w II kwartałach lat 2003-2007 liczba przyjazdów turystów zagranicznych do Sri Lanki była przeciętnie mniejsza od wyznaczonej przy pomocy trendu średnio o 19%.
- w III kwartałach 2003-2007 liczba przyjazdów turystów zagranicznych do Sri Lanki była przeciętnie większa od tej wyznaczonej przy pomocy trendu średnio o niemal 4%.
- w IV kwartałach lat 2003-2007 liczba przyjazdów turystów zagranicznych była przeciętnie większa od tej wyznaczonej przy pomocy trendu średnio o prawie 11%.

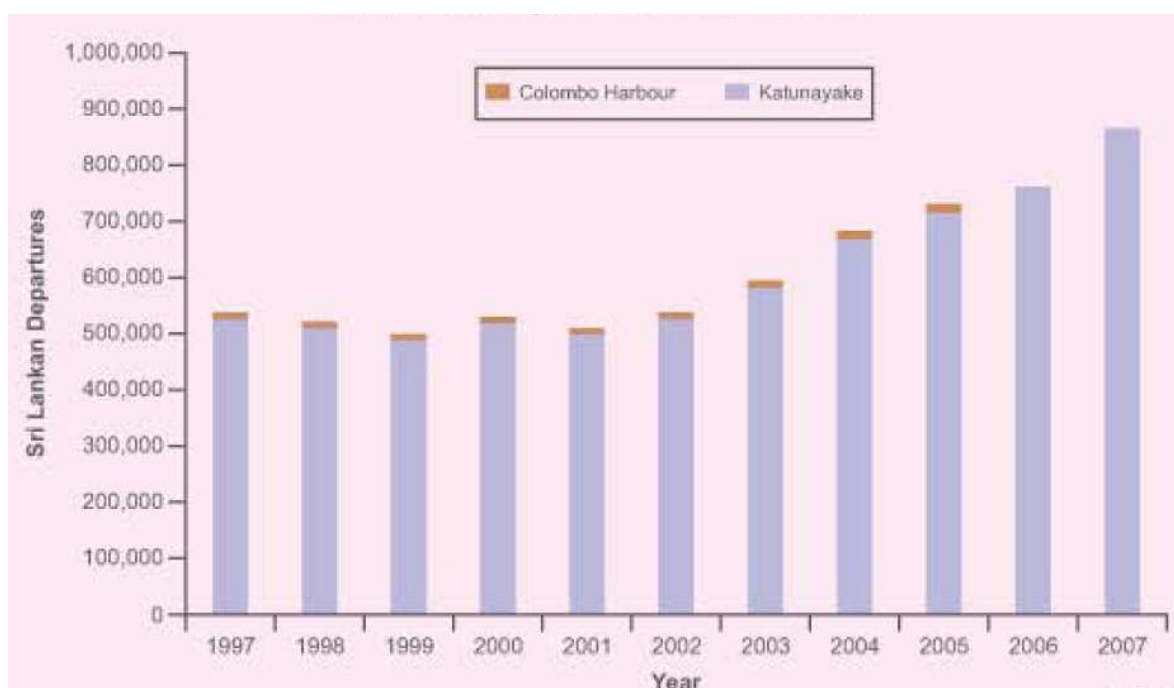
Ryc. III.3.2. Oczyszczone wskaźniki sezonowości dla poszczególnych kwartałów
źródło: oprac. własne

Uwzględniając wahania sezonowe, w oparciu o funkcje trendu wyznaczono prognozę dla poszczególnych kwartałów 2008 roku (Tab. III.3.1). Według prognozy w 2008 roku przybyło do Sri Lanki 495 880 turystów, a więc znikomy procent więcej (0,38%) niż w roku 2007. Z powodu braku danych rzeczywistych ocena trafności tych prognoz nie została przeprowadzona.

IV Rynek emisji turystycznej Sri Lanki

Dane statystyczne dotyczące podróży podejmowanych przez Lankijczyków są znikome i niewystarczające do przeprowadzenia solidnych analiz.

W roku 2007 liczba zagranicznych wyjazdów podejmowanych przez Lankijczyków wyniosła 862 011, z czego wszystkie przekroczenia granicy państwowej odbyły się przez międzynarodowe lotnisko Katunayake (Ryc. IV.1). W stosunku do roku 2006 liczba wyjazdów wzrosła o 13,9%.

Ryc. IV.1. Wyjazdy Lankijczyków w latach 1997-2007

źródło: Annual Statistic Report 2007

Porównując dane dla lat 1975-2007 daje się zauważyć tendencja wzrostowa w liczbie wyjazdów (Tab. IV.1). Systematycznie zwiększał się udział wyjazdów drogą lotniczą. W latach 1975-1978, obok portu lotniczego Kantunayake, na rynku wyjazdów funkcjonowały również inne porty – ich rola stale się zmniejszała od 21,4% w 1975 roku, przez 5,4% w 1978 roku do 0 w roku następnym. Do roku 2005 niewielki procent wyjazdów odbywał się także przez porty morskie Sri Lanki: Kolombo oraz Talaimannar (połączenia promowe z Indiami poprzez tzw. Most Adama).

Tab. IV.1. Wyjazdy Lankijczyków w latach 1975-2007 wg przekroczeń granicy

Year	Total	Air		Sea	
		Katunayake	Other	Talal-mannar	Colombo Harbour
1975	53,848	39,817	10,833	2,472	726
1976	53,305	41,296	9,102	2,078	829
1977	66,900	55,734	7,494	2,833	839
1978	117,075	71,923	4,085	40,115	952
1979	122,197	86,492	-	34,806	1,099
1980	137,797	100,803	-	36,396	598
1981	185,035	147,402	-	36,903	730
1982	216,468	185,215	-	30,462	789
1983	244,955	220,289	-	24,088	578
1984	274,418	229,568	-	44,234	616
1985	239,272	238,577	-	-	695
1986	229,386	228,925	-	-	461
1987	257,760	257,207	-	-	553
1988	298,583	297,677	-	-	906
1989	285,510	284,765	-	-	745
1990	296,884	296,080	-	-	804
1991	310,373	309,588	-	-	785
1992	420,749	419,726	-	-	1,023
1993	416,246	415,434	-	-	812
1994	448,437	447,224	-	-	1,213
1995	504,420	502,059	-	-	2,361
1996	494,258	493,407	-	-	851
1997	530,712	529,908	-	-	804
1998	518,050	517,222	-	-	828
1999	496,963	496,045	-	-	918
2000	524,212	523,485	-	-	727
2001	505,341	504,503	-	-	838
2002	532,737	531,909	-	-	828
2003	591,126	590,039	-	-	1,087
2004	680,248	679,131	-	-	1,117
2005	727,301	725,956	-	-	1,345
2006	756,735	756,735	-	-	-
2007	862,011	862,011	-	-	-

źródło: Annual Statistic Report 2007

Statystyki prowadzone przez lankijskie organizacje turystyczne nie obejmują kierunków wyjazdów mieszkańców tego państwa. Z danych o ruchu turystycznym Indii wynika, że spośród 2,4 mln turystów przybywających do tego kraju, około 5%, czyli 120 000, pochodzi ze Sri Lanki (Groch 2004). Celem wyjazdów do Indii mogą być sanktuaria zarówno buddyjskie, jak i hinduistyczne. Wydaje się również, że dla bogatszej warstwy społeczeństwa Sri Lanki, celem podróży mogą być kraje europejskie oraz kraje Zatoki Perskiej (np. Zjednoczone Emiraty Arabskie)

Z kolei o liczbie turystów krajowych można wnioskować jedynie poprzez ocenę liczby udzielonych Lankijczykom miejsc noclegowych.

W roku 2007 turystom krajowym udzielono 1 534 288 noclegów (Tab. IV.2), z czego 68,51% stanowią noclegi w hotelach. W stosunku do roku 2006 liczba udzielonych

noclegów turystom krajowym wzrosła o ponad 30%. Spośród bazy hotelowej najczęściej wykorzystywane były hotele nieskategoryzowane (56,74%). Znacznie mniejszą frekwencją cieszyły się obiekty 2-gwiazdkowe (15,47%), i 5-gwiazdkowe (13,27%). Najmniejszym zainteresowaniem cechowały się hotele 3-gwiazdkowe (2,3%).

Tab. IV.2. Pojemność, wskaźnik obłożenia oraz noclegi udzielone turystom wg rodzaju zakwaterowania w 2006 i 2007 roku

Class of Accommodation	No. of Units		No. of Rooms		No. of Beds		Total Guest Nights		Foreign Guest Nights		Local Guest Nights		Room Occupancy Rate	
	2006*	2007**	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
(A)Hotel	241	245	14,218	14,604	27,117	27,500	3,940,386	3,828,676	3,134,243	2,777,599	806,143	1,051,077	47.8	46.2
5 Star	13	13	2,924	2,924	5,614	5,263	943,327	933,976	836,702	794,533	104,625	139,443	62.3	61.3
4 Star	7	7	707	966	1,414	1,932	248,782	264,256	184,849	188,428	63,933	75,828	54.8	57.9
3 Star	6	5	397	277	762	526	124,999	103,102	100,377	78,728	24,622	24,374	50.9	53.0
2 Star	23	23	1,760	1,760	3,379	3,341	622,140	526,057	488,874	363,442	133,266	162,615	53.3	46.9
1 Star	14	15	455	504	873	907	119,823	92,311	74,028	39,914	45,795	52,397	38.7	33.3
Unclassified	178	182	7,975	8,173	15,075	15,528	1,881,315	1,908,974	1,447,413	1,312,554	433,902	596,420	40.8	39.6
(B)Supplementary Establishments	508	513	4,989	5,030	8,232	8,299	1,176,561	1,082,142	680,604	598,931	485,957	483,211	54.9	49.1
Total Number of Registered Tourist Hotels														
*2006 - 250														
**2007 - 253														

źródło: Annual Statistic Report 2007

W roku 2007 najwięcej noclegów turystom krajowym udzielono w bazie hotelowej na Wybrzeżu Południowym (26,6%) oraz w centrum kraju, w regionie Starożytnych Miast (24,2%) (Tab. IV.3). Zdecydowanie najmniej popularne jest Wybrzeże Wschodnie – tylko 7,4%. W pewnym stopniu zaznacza się także sezonowość ruchu turystycznego. W obszarze metropolitarnym Kolombo, 34,87% noclegów udzielono w miesiącu grudniu. Podobna sytuacja ma miejsce na Południowym Wybrzeżu. Z kolei Płaskowyż Centralny przyjmuje nieco większą ilość turystów w miesiącu sierpniu.

Tab. IV.3. Noclegi udzielone turystom krajowym w obiektach hotelowych wg regionów w 2007 roku

Resort Region	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	July	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec	Annual Total
Colombo City	17,870	13,308	15,482	17,182	11,426	17,182	15,698	25,874	14,118	14,898	18,505	18,978	200,521
Greater Colombo	13,818	10,015	12,013	13,412	11,327	9,604	12,093	16,133	16,198	13,262	16,801	77,472	222,146
I. North of Colombo	9,693	6,924	8,504	10,027	8,542	8,457	8,835	10,254	10,211	10,379	11,587	19,874	123,687
II. South of Colombo	4,123	3,091	3,509	2,785	2,785	1,147	3,458	5,879	5,987	2,883	5,214	57,598	98,459
South Coast	18,532	19,727	20,144	26,444	21,960	22,508	25,151	29,044	24,873	21,250	18,782	31,561	279,976
I. Up to Galle	12,706	14,132	14,753	19,060	16,548	16,254	18,564	20,587	17,452	15,497	13,658	18,974	196,275
II. Beyond Galle	5,736	5,595	5,391	7,384	5,412	6,254	6,587	8,457	7,421	5,753	5,124	12,587	81,701
East Coast	770	808	678	623	623	235	458	502	494	622	987	987	7,787
High Country	3,780	4,179	4,491	9,365	6,254	9,036	9,125	12,547	10,254	6,760	3,001	7,458	86,250
Ancient Cities	20,347	15,866	17,708	25,713	21,102	25,185	22,937	22,280	21,788	23,315	17,370	20,786	254,397
I. Kandy Area	8,426	6,739	8,450	10,072	8,754	9,525	8,324	8,625	8,325	8,581	10,211	12,547	109,579
II. Anuradhapura Area	3,013	2,194	2,321	3,065	2,001	3,084	3,145	3,254	3,254	2,383	2,851	2,789	33,354
III. Polonnaruwa / Galle	6,633	5,429	5,596	10,654	8,425	10,654	9,568	8,527	8,425	9,427	3,254	3,325	89,917
IV. Habarana / Sig. / Damb.	2,275	1,504	1,341	1,922	1,922	1,922	1,900	1,874	1,784	1,924	1,054	2,125	21,547
Northern Region	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
All Regions	75,115	63,903	70,516	92,739	72,692	83,750	85,462	106,380	87,725	80,107	75,446	157,242	1,051,077

źródło: Annual Statistic Report 2007

Maciejowski (2005) stwierdził, że dla większości społeczeństwa Sri Lanki, niezależnie od statusu, peregrynacje do miejsc świętych są w zasadzie jedynym sposobem spędzania czasu wolnego czy urlopów. Mogą to być peregrynacje po najbliższej okolicy, gdyż niemal każda syngalezka miejscowość ma przynajmniej jedno miejsce kultu. Jednakże najistotniejsze są pielgrzymki do wielkich, narodowych miejsc świętych o charakterze regionalnym lub nawet ponadregionalnym. Na Sri Lance jest ponad 30 centrów pielgrzymkowych różnych wyznań, wśród których 9 ma znaczenie regionalne.

Spośród atrakcji turystycznych turyści krajowi najwięcej pieniędzy zostawili w ogrodach zoologicznych (Tab. IV.4). Przychód z ogrodów botanicznych był już o połowę niższy. Najmniej dochodowe w 2007 roku okazały się muzea.

Tab. IV.4. Wielkość dochodu z głównych atrakcji turystycznych
(ocena na podst. biletów sprzedanych turystom KRAJOWYM) w 2007 roku

Obiekt	Rok	Liczba odwiedzin turystów krajowych	Przychód (rupie lankijskich)
Wildlife Parks	2007	363 681	10 243 921
Botanic Garden	2007	1 559 347	36 782 515
Zoological Garden	2007	1 815 282	71 631 855
Visiting Cultural Triangle	2007	545 781	8 712 000
Museums	2007	251 703	3 479 335

źródło: oprac. własne na podst. Annual Statistic Report 2007

V Znaczenie rynku turystycznego Sri Lanki dla Polski

Sri Lanka jest na tyle dalekim i wciąż egzotycznym krajem, że trudno by szukać danych odnośnie przyjazdów Lankijczyków do Polski. Pewne wyobrażenie o turystach przybywających z tak odległego kraju może jednak dać analiza turystów przybywająca do Polski z krajów zamorskich.

Liczba turystów przybyłych w 2008 roku do Polski z krajów „reszty świata”, a więc i ze Sri Lanki wynosiła 740 000 i nie zmieniła się w stosunku do roku poprzedniego (Tab. V.1). Dla porównania we wszystkich innych grupach krajów zanotowano znaczny spadek. Najwięcej turystów z krajów „reszty świata” zanotowano w II i III kwartale 2008 roku, co jest zgodne z ogólnym trendem we wszystkich grupach.

Tab. V.1. Liczba przyjazdów w 2008 wg głównych grup krajów (w 1000)

Turyści	I kw 2008	II kw 2008	III kw 2008	IV kw 2008	ROK razem	zmiana
Ogółem świat	2900	3380	3880	2800	12960	-13%
27 krajów Unii Europejskiej	2090	2295	2735	1800	8920	-8%
Stara UE	1630	1790	2165	1465	7050	-9%
Nowa UE	460	505	570	335	1870	-2%
Sąsiedzi spoza Schengen	630	730	740	730	2830	-30%
Ważne zamorskie	70	150	165	85	470	-14%
USA	39	85	85	45	254	-20%
pozostałe zamorskie*	31	65	80	40	216	-4%
Reszta świata	110	205	240	185	740	0%

*) Kanada, Republika Korei, Japonia, Australia

źródło: Instytut Turystyki 2008

Głównymi celami przyjazdów turystów z krajów zamorskich były motywy turystyczne (44%) (Tab. V.2). Dla około 1/5 przyjeżdżających głównym celem były bądź to sprawy służbowe, bądź też odwiedziny u krewnych lub znajomych. Struktura ta pokrywa się z rozkładem charakterystycznym dla krajów „Starej” Unii Europejskiej. Nieco inna sytuacja ma miejsce w przypadku Nowych krajów UE oraz wschodnich sąsiadów Polski: tu dominują cele służbowe i tranzyt, motywy turystyczne pojawiają się w dalszej kolejności.

Tab. V.2. Cele przyjazdów do Polski

Główne cele przyjazdów (%)	Ogółem	Niemcy	14 UE	Nowe kraje UE	Ro., Biał., Ukr.	Główne zamorskie
Turystyczne	27	36	38	14	14	44
Służbowe	26	18	25	37	29	21
Odwiedziny	17	22	21	7	12	20
Tranzyt	11	6	3	27	14	3
Zakupy	5	2	1	0	18	0
Inne cele	14	16	12	15	13	12

źródło: Instytut Turystyki 2008

Średnia długość pobytu w Polsce turystów z krajów zamorskich była w 2008 największa (co nie powinno dziwić, biorąc pod uwagę czas podróży) (Tab. V.3). Ponad połowa turystów spędziła w Polsce 1-3 nocy, zaś niemal 1/3 przebywała w naszym kraju od 1 tygodnia do miesiąca. Wśród krajów „Starej UE” (bez Niemiec) dominują wyjazdy do 1 tygodnia, chociaż pobyty do od 8 do 28 dni również mają stosunkowo duży udział. Inaczej jest w przypadku turystów pochodzących z „Nowych” państw UE oraz Rosji, Białorusi i Ukrainy, gdzie wyjazdy trwające ponad tydzień należą do rzadkości.

Tab. V.3. Długość pobytu

Liczba noclegów (%)	Ogółem	Niemcy	14 UE	Nowe kraje UE	Ro., Biał., Ukr.	Główne zamorskie
1 do 3 nocl.	59	53	34	75	84	53
4 do 7 nocl.	28	34	43	23	11	16
8 do 28	12	13	22	2	4	28
Ponad 4 tyg.	1	0	1	0	1	3
Średnia liczba noclegów	4,2	4,4	6,0	2,5	2,7	6,7

źródło: Instytut Turystyki 2008

Turyści pochodzący z krajów zamorskich znacznie częściej (51%) korzystają z pakietów usług turystycznych podczas podróży do Polski (Tab. V.4). Zarówno w państwach UE, jak i Rosji, Białorusi i Ukrainy przeważają podróże organizowane samodzielnie.

Tab. V.4. Sposób organizacji wyjazdu

Organizacja przyjazdu (%)	Ogółem	Niemcy	14 UE	Nowe kraje UE	Ro., Biał., Ukr.	Główne zamorskie
Zakup pakietu	24	23	26	30	9	51
Zakup części usług	8	8	13	11	2	10
Tylko rezerwacja	8	11	11	4	3	6
Samodzielnie	60	58	50	55	86	33

źródło: Instytut Turystyki 2008

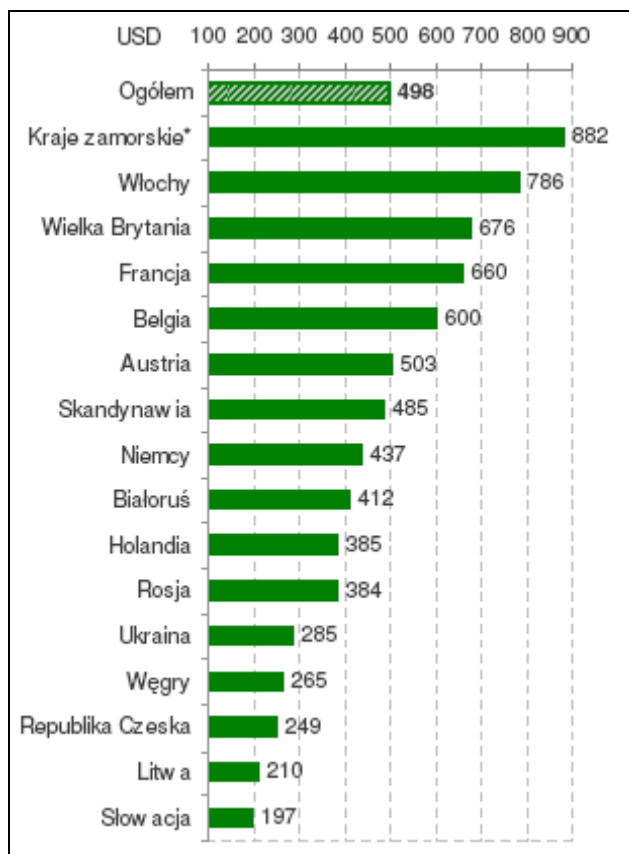
W 2008 roku turyści z krajów zamorskich zdecydowanie najczęściej korzystali z obiektów typu hoteli (68%) (Tab. V.5). Drugim miejscem zakwaterowania były domy rodzinne bądź znajomych. Przybysze z krajów zamorskich nie skorzystali w ogóle z kwater prywatnych. Z kolei dla turystów pochodzących z „Nowych” państw UE najczęstszym miejscem zakwaterowania stały się obiekty „Inne”, a więc domy letniskowe, apartamenty, campingi, pola namiotowe, sanatoria, schroniska oraz wszystkie te obiekty, które nie mieszczą się w standardowej kategoryzacji.

Tab. V.5. Baza noclegowa

Miejsce noclegów (%)	Ogółem	Niemcy	14 UE	Nowe kraje UE	Ro., Biał., Ukr.	Główne zamorskie
Hotele, motele	47	48	55	36	40	68
U rodziny/znajomych	19	22	21	13	19	23
Pensjonaty	10	14	13	5	5	8
Kwarty prywatne	5	4	4	5	11	0
Inne	19	12	7	41	25	1

źródło: Instytut Turystyki 2008

Pod względem wielkości wydatków na osobę dominują turyści pochodzący z krajów zamorskich (Ryc. V.1), wybijając się zdecydowanie ponad średnią. Na drugim miejscu uplasowały się Włochy, ale tu wartość przeciętnych wydatków jest niemal o 100 USD niższa. Najmniej wydają turyści z krajów ościennych (Słowacja, Litwa, Czechy).

Ryc. V.1. Przeciętne wydatki turystów na osobę w okresie styczeń-wrzesień 2008 r w USD (wg krajów);
źródło: Instytut Turystyki 2008

Sri Lanka jako kraj odmiennej kultury, egzotyczny, ale też i nieznany, może stać się krajem pożądanym przez Polskich turystów, krajem, który zaoferuje coś ponad znane już standardy. Wycieczki na Ceylon oferuje zaledwie kilku touroperatorów, m.in. TUI, EccoTravel, LogosTravel. Istnieje nawet portal poświęcony wyjazdom do Sri Lanki (<http://www.srilanka.com.pl>), aczkolwiek imprezy te w większości organizowane są przez zagranicznych touroperatorów.

VI Zakończenie

Rozwojowi ruchu turystycznego sprzyjają na Sri Lance walory środowiska przyrodniczego, jak i bogate tradycje kulturowe. Rozległe, piaszczyste plaże oraz ciepłe wody stwarzają warunki do turystyki wypoczynkowej. Specyficzna odmiana klimatu monsunowego za zmieniającymi się strefami opadów monsunowych, stwarza możliwości całorocznego wypoczynku przy słonecznej pogodzie. Bogactwo flory i fauny zachowanych w obszarach chronionych, występowanie raf koralowych stanowią również cenne walory przyrodnicze. Równie cenne są walory kulturowe związane czy to z wierzeniami religijnymi różnych religii, czy też z bogatą historią sięgającą czasów starożytnych.

Istnieją również pewne ograniczenia rozwoju turystyki na tym terenie. Należą tu m.in. trwająca wojna domowa oraz związane z tym zamachy i liczne pola minowe, a także słabo rozwinięta sieć utwardzonych dróg kołowych. Do zagrożeń naturalnych zaliczyć również można: nawiedzające wschodnie wybrzeże wyspy cyklony tropikalne znad Zatoki Bengalskiej, czy też, będące skutkiem podwodnych trzęsień ziemi, fale tsunami.

Podsumowując analizę rynku turystycznego Sri Lanki należy stwierdzić, że:

1. w 2007 roku ilość przyjazdów turystycznych do Sri Lanki zmalała o 11,7% (z 559 603 w 2006 roku do 494 008 w 2007).
2. regionami, z których przybywa do Sri Lanki najwięcej turystów są: Europa (44,5% w 2007) oraz Azja (40,9% w 2007).
3. w ujęciu subregionalnym, pod względem liczby przyjazdów turystów przyjeżdżających do Sri Lanki, największy udział mają: Europa Zachodnia (39,4%), Azja Południowa (30%) i Azja Wschodnia (10,9%).
4. w turystyce przyjazdowej wiodącą rolę odgrywają dwa państwa: Indie (21,5% turystów w 2007) oraz Wielka Brytania (19,0% w 2007). Związane jest to bądź to z niewielką odległością i czynnikami społeczno-kulturowymi (grupy etniczne, wierzenia religijne; przypadek Indii), bądź też kolonialną przeszłością Cejlonu (niemal dwa wieki panowania brytyjskiego; przypadek Wielkiej Brytanii).
5. aktywność turystyczna mieszkańców Sri Lanki jest słabo poznana.
6. w roku 2007 ilość zagranicznych wyjazdów turystycznych Lankijczyków wyniosła 862 011.
7. głównym kierunkiem wyjazdów zagranicznych mieszkańców Cejlonu mogą być bliskie czasowo i kulturalnie Indie.

8. nie znana jest ilość podróży podejmowana przez Lankijczyków na rynku krajowym.
9. główne cele podróży krajowych związane są z peregrynacjami do miejsc świętych.
10. znaczenie rynku turystycznego Sri Lanki dla Polski jest niewielkie ze względu na dużą odległość i brak tradycji (choć może wzrosnąć).

Literatura

1. Annual Statistic Report of Sri Lanka Tourism, 2007, Sri Lanka Tourism Development Authority, Colombo, dostępny pod adresem: <http://www.sltbstatistics.org/Annual%20Report%202007.pdf> (04.05.2009)
2. Groch J., 2003, Sri Lanka. [w:] Warszńska J. (red.), Geografia turystyczna świata: część 2. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 104-106
3. Groch J., 2004, Sri Lanka. [w:] Mydel R., Groch J. (red.), Przeglądowy Atlas Świata – Azja tom 2. Wydawnictwo FOGRA, Kraków, s. 94-109
4. Maciejowski W., 2004, Sri Lanka – w kraju Syngalezów i Tamilów. Badania i Podróże Krakowskich Geografów t. I: 112-125
5. Maciejowski W., 2005, Ośrodki pielgrzymkowe buddyzmu na Sri Lance. Peregrinus Cracoviensis 16: 259-272
6. Rotter K., 2004, Sri Lanka, [w:] Mydel R., Groch J. (red.), Przeglądowy Atlas Świata – Azja tom 2. Wydawnictwo FOGRA, Kraków, s. 250-253
7. Sri Lanka Tourism Official Web Site, 2009, <http://www.srilankatourism.org/> (04.05.2009)
8. Statistical Abstract 2008, Departament od Census and Statistics Sri Lanka, Colombo, dostępny pod adresem: http://www.statistics.gov.lk/Abstract_2008_PDF/abstract2008/pagesPdf/pdfindex.htm (04.05.2009)
9. Tourism Highlights, 2008, UNWTO, Madrid, dostępny pod adresem: <http://www.unwto.org/facts/eng/highlights.htm> (04.05.2009)

Spis rycin

Ryc. II.1.1. Położenie Sri Lanki na kuli ziemskiej oraz główne miasta

Ryc. II.1.2. Zarys tektoniki Sri Lanki

Ryc. II.1.3. Topografia Sri Lanki

Ryc. II.1.4. Średnie roczne opady

Ryc. II.1.5. Średnie roczne temperatury powietrza

Ryc. II.2.1. Podział administracyjny i gęstość zaludnienia

Ryc. II.2.2. Struktura etniczna Sri Lanki

Ryc. II.2.3. Struktura eksportu (lewa strona) oraz importu (prawa)

Ryc. II.3.1. Regiony koncentracji ruchu turystycznego

Ryc. III.2.1. Przyjazdy turystów do Sri Lanki w latach 1966-2007

Ryc. III.2.2. Udziały poszczególnych regionów w turystyce przyjazdowej

Ryc. III.2.3. Przyjazdy turystów z 10 wiodących rynków

Ryc. III.2.4. Sezonowość ruchu turystycznego

Ryc. III.2.5. Struktura wieku (wykres górny) i płci (dolny) turystów przybywających do Sri Lanki

Ryc. III.2.6. Turyści przyjazdowi wg celu przybycia, 2007

Ryc. III.2.7. Przyjazdy turystów wg środka transportu

Ryc. III.2.8. Długość pobytu w 2007 roku

Ryc. III.2.9. Średni czas pobytu w zależności od regionu pochodzenia w 2006 i 2007 roku

Ryc. III.3.1. Przyjazdy turystów zagranicznych do Sri Lanki w poszczególnych kwartałach lat 2003-2007

Ryc. III.3.2. Oczyszczone wskaźniki sezonowości dla poszczególnych kwartałów

Ryc. IV.1. Wyjazdy Lankijczyków w latach 1997-2007

Ryc. V.1. Przeciętne wydatki turystów na osobę w okresie styczeń-wrzesień 2008 r w USD (wg krajów);

Spis tabel

Tab. II.2.1. Największe miasta Sri Lanki

Tab. III.1.1. Przyjazdy turystyczne wg regionów

Tab. III.1.2. Dochody z turystyki wg regionów

Tab. III.2.1. Przyjazdy turystów do Sri Lanki

Tab. III.2.2. Przyjazdy turystów do Sri Lanki wg regionów

Tab. III.2.3. Turyści wg zawodu – rozkład procentowy [%]

Tab. III.2.4. Turyści wg kraju pobytu i zawodu w 2007 roku

Tab. III.2.5. Liczba przyjazdów wg celu

Tab. III.2.6. Przyjazdy turystów do Sri Lanki wg kraju pobytu i celu wizyty w 2007 roku

Tab. III.2.7. Liczba noclegów udzielona turystom zagranicznym wg typów

Tab. III.2.8. Noclegi udzielone turystom zagranicznym wg obiektu zakwaterowania

Tab. III.2.9. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w obiektach hotelowych (!) wg regionów

Tab. III.2.10. Wskaźnik obłożenia bazy hotelowej wg regionów

Tab. III.2.11. Przeciętne wydatki turysty na 1 dzień w USD

Tab. III.2.12. Dochody z turystyki przyjazdowej (w mln rupii lankijskich i mln USD)

Tab. III.2.13. Wielkość dochodu z głównych atrakcji turystycznych (ocena na podst. biletów sprzedanych turystom ZAGRANICZNYM)

Tab. III.3.1. Wyniki obliczeń z zastosowaniem modelu multiplikatywnego oraz prognoza na rok 2008

Tab. IV.1. Wyjazdy Lankijczyków w latach 1975-2007 wg przekroczeń granicy

Tab. IV.2. Pojemność, wskaźnik obłożenia oraz noclegi udzielone turystom wg rodzaju zakwaterowania 2 2006 i 2007 roku

Tab. IV.3. Noclegi udzielone turystom krajowym w obiektach hotelowych wg regionów w 2007 roku

Tab. IV.4. Wielkość dochodu z głównych atrakcji turystycznych (ocena na podst. biletów sprzedanych turystom KRAJOWYM) w 2007 roku

Tab. V.1. Liczba przyjazdów w 2008 wg głównych grup krajów (w 1000)

Tab. V.2. Cele przyjazdów do Polski

Tab. V.3. Długość pobytu

Tab. V.4. Sposób organizacji wyjazdu

Tab. V.5. Baza noclegowa

Wyrażam zgodę na opublikowanego wykonanego przez mnie projektu na stronie Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza niczyich praw autorskich